

У нумары: Калгас імя Чырвонай Арміі

Аб чым песня

Мая хата з краю

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 35 (444) | ГОД IX | 30 ЖНІЎНЯ 1964 г. | ЦАНА 60 ГР.

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

УСЁ Ў РУКАХ НАСТАЎНІКА

Мая размова з КУРАТАРАМ ЭДУАРДАМ КРЫНСКІМ была аб справах звязаных са школай і настаўнікамі. **Куратар Крынскі,** сардэчны прыяцель настаўнікаў (Сам шмат гадоў быў вясковым настаўнікам), нястомны прапагатар асветы.

АБ ЭКСПЕРЫМЕНЦЕ У ШКОЛЕ

Эксперымент — гэта праводжанне вопыту ў справах новых. Каб мог існаваць эксперымент, павінен заіснаваць рад прадпасылак, як: падрыхтоўка настаўнікаў, упэўненасць, што эксперымент выйдзе, патранат вучонага, які б наглядаў эксперымент у школе. Эксперымент можа не ўдацца і тады прыносіцца шкоду дзецям. Так што асцярожна з эксперыментам.

Але ўвогуле мы за эксперыментам, за пошукамі розных дарог, каб як найбольш даць ведаў дзецям. У сілу аб'ектыўных умоў колькасць эксперыментальных школ павінна быць абмежавана. Не можа быць тут масавасці. Справа ў тым, што эксперымент служыць базісам для абагульненняў, для здабыцця вопыту.

Настаўнікаў мы намаўляем да ініцыятывы. Памагаем шляхам разбуджвання амбіцыі, праз візітацыі, паказванні добрых прыкладаў, добрых настаўнікаў. Апякуемся ахвотнымі, можам даць зніжку гадзін. Прытым эксперыментатары маюць поўную свабоду ў рэалізаванні праграмы. Толькі адна засцярога: колькасць ведаў павінна быць захавана такая, як патрабуецца.

АБ ШКОЛАХ ВЯДУЧЫХ

Такіх у нас 65. Я б хацеў, каб усе нашы школы былі вядучымі. Якая розніца паміж школай вядучай і эксперыментальнай? **Вядучая школа — гэта добрая школа, з добрымі вынікамі навучання. Школа можа быць у паасобных пытаннях вядучай: у арганізацыі, у некаторых прадметах — матэматыка, гуманітарныя навукі. Адна вымога тут неабходная — прыгожая школа, чыстая.**

У школе вядучай калектыў настаўнікаў павінен быць найлепшы. Школа такая мае добрае абсталяванне ў навучальныя дапаможнікі. Яна, зразумела, прывілеявана ва ўсім.

—

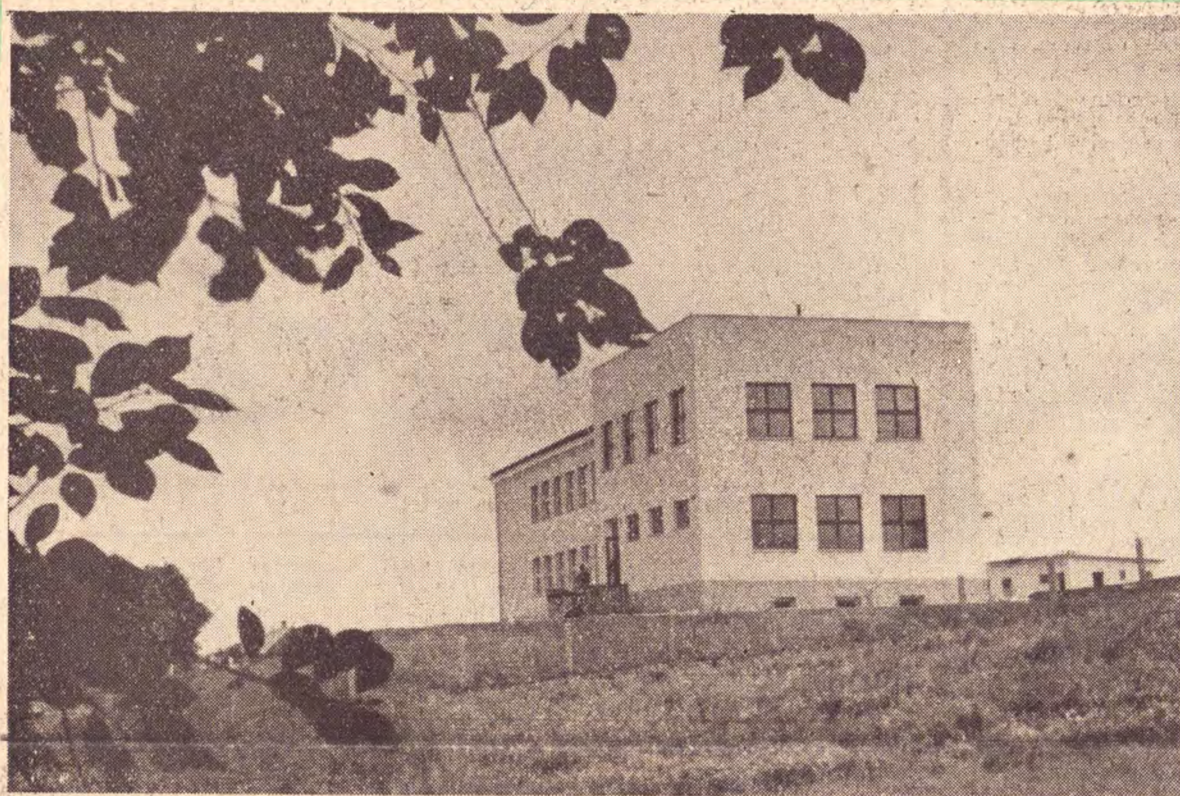
Але гэта ж прыклад, святло для іншых, прыклад — адна з дарог да лепшага выхавання і навучання. Школа вядучая — гэта ў практыцы выкарыстанне найлепшага вопыту.

АБ ВЯСКОВЫХ ШКОЛАХ І НАСТАЎНІКАХ

Найбольшае асягненне ў асвеце Дваццацігоддзя мае вясковая школа. Змяніліся ўмовы будаўніцтва вясковых школ. 81% дзяцей канчае пачатковую школу. Рэформа школьніцтва яшчэ больш палепшыць гэтае становішча.

Праца настаўніка ў школе — гэта найважнейшае яго заданне. Ацэньваючы настаўніка, яго працу ў школе ставім на першым месцы. Але адначасова мы супраць ізаляцыі настаўніка ў асяроддзі. Праца ў школе патрабуе заангажавання ўсеба

(Працяг на стар. 3)

Штогод у многіх вёсках дзеці пачынаюць навуку ў навапабудаваных школьных будынках. НА ЗДЫМКУ: новая школа тысячагоддзя ў вёсцы Баратыншчына, Сакольскага павета.

У такой школе прыемна і вучыцца. Нічога тады дзіўнага, што дзеці з Баратыншчыны не могуць дачакацца першага званка і з цікавасцю аглядаюць прыгожы школьны будынак.

Жадаем ім самых пяцёрак у новым навучальным годзе.

Фота Ул. Паўлючук

САПРАЎДНЫЯ ГАСПАДАРЫ

Антону Шатыну цяпер ужо 78 год. Нарадзіўся ён тут у Дабрамілі і правёў там цэлае сваё жыццё.

Замест у школу, хадзіў на панскае поле. Трэба было дапамагаць бацьку, зарабляць.

— Я не пісаці, не чытаці, — сцвярджае дзядуля Антон і па старой прывычцы, сустрэўшы незнаёмага яму, «па-панску» у яго ўяўленні апранутага чалавека, ужо здалёк здымае шапку і нізка раскланьваецца:

— Дзень добры, пану!

Калісьці да гэтага «дзень добры» дзядзька Шатын абавязкова дадаваў словы: «ясне вельможнаму пану». Інакш не магло быць. Каб памінуў гэтыя словы, абарваў бы па спіне доўгім панскім бізуном.

Сям'я былога батрака Антона Шатына — жонка і шэсць сыноў — жылі ў батрацкіх будах, схаваных пад лесам за ўзгоркам, каб іх бяда ў вочы не калола гасцям пана Сялецкага, што ў палацы балявалі.

Цяпер няма, на шчасце, ні памешчыка, ні батрацкіх буд, а па абодвух баках старой ліпавай алеі стаяць — адны мураваны, другія з дрэва — новенькія жылыя дамы сённяшніх гаспадароў Дабраміля.

Пад восень 1944 года кожнаму прыпала ад 4-х да 6-ці гектараў. У 1950 годзе дабраміляўцы спалучылі да купы свае, 5 год таму атрыманыя, гаспадаркі і пачалі гаспадарыць супольна. Была гэта адна сярод трох першых спулдзельняў прадукцыйных на Беласточчыне. Лічылася яна адной з лепшых у ваяводстве.

Потым спулдзельня разляцелася. Былыя батракі вярнуліся на свае гаспадаркі. Супольнае дабро расплылося між пальцаў. Самастойна яны гаспадарылі аднак толькі паўтара года. Гэтага часу было дастаткова, каб ацаніць дабрадзействы супольнага гаспадарання. Усе яны былі былымі батракамі. Не адчувалі гэтай магутнай прывязанасці да ўласнай палоскі. Пачынаць аднак нанава супольную гаспадарку прышлося, як кажуць, зноў ад іголкі.

Дзядзька Антон Шатын жыве цяпер у сына Тадэуша. Апрача яго ў сям'і яшчэ тры асобы: сын, яго жонка і ўнук - школьнік.

(Працяг на стар. 5)

ЯК ЗБІРАЕМ НА ШКОЛЫ ТЫСЯЧАГОДДЗЯ

Ужо можам падаць чытачам вынікі збору на школы Тысячагоддзя за I паўгоддзе 1964 года.

I так: дзяржаўныя працаўнікі — рабочыя і інтэлігенцыя выканалі 56,1% плана; гаспадары — 73,9%; спулдзельчасць — 63,1%; школьная моладзь — 104,9%. Як бачым, вельмі прыемна адзначаюць Народнае Дваццацігоддзе сяляне, якія ідуць упераддзе.

Агулам на план 30,7 мільёна дагэтуль сабралі мы 21,1 мільёна злотых. (вл)

СЯРГЕЙ ГРАХОЎСКІ

* * *

Чалавеку патрэбна не слава,
А людская ўвага і ласка,
І сардэчнае шчырае слова,
І вясёлая добрая казка.

Чалавеку патрэбна ўсмешка
Незнаёмых вачэй і знаёмых,
Каб цяжкая дарога і сцежка
Стала лёгкай на кручах і стромах.

Чалавеку не трэба спагады,
Дабрата чалавеку патрэбна,
Каб імклівыя ўзлёты і спады
На высокія ўзносілі грэбні.

Каб сяброў сустракаў клапатлівых
На дарогах далёка ад дому,
І каб сам быў заўсёды шчаслівы,
Калі шчасце прыносіць другому.

Пальміра Тальяці

Жалоба нас не пакідае. Нядаўна памёр правадыр французскіх камуністаў Марыс Тарэз. Тры тыдні назад мы праводзілі ў апошнюю дарогу Аляксандра Завадскага. І вось у мінулым тыдні развіталіся мы з Пальміра Тальяці — сакратаром Італьянскай камуністычнай партыі, адным з найбольш папулярных дзеячоў і рэвалюцыянераў нашага часу.

Меў 71 год. Родам быў з Генуі. Рана, ужо на ўступных экзаменах у Турынскі універсітэт, пазнаёміўся з Антоніо Грамшы, які пазней стаў заснавальнікам Італьянскай камуністычнай партыі.

У 1921 годзе, маючы 28 гадоў, пачаў выдаваць афіцыйны орган толькі што арганізаваўшайся партыі — газету «Камуніст». Год пазней быў выбраны членам цэнтральных партыйных улад. У 1924 годзе італьянскі фашызм змусіў яго пакінуць Італію. Але праз год ён зноў на кароткі час прыязджае ў Рым, каб разам з Грамшы арганізаваць III З'езд партыі, а потым зноў вымушаны быў эміграваць на доўгія 18 год.

Цяжкія былі гэта гады для дзеяча, усёй душой зросшагася з народам. Будучы адным з актыўных дзеячоў III Інтэрнацыянала, а ад 1934 года нават членам яго Сакратарыяту, не хацеў сядзець у далёкай ад Італіі Маскве. Знаходзіцца непасрэдна за граніцай сваёй радзімы — у Швейцарыі. Тут ён рэдагуе італьянскі камуністычны часопіс, утрымлівае пастаянную сувязь з камуністычным рухам сваёй краіны.

На пачатку грамадзянскай вайны ў Іспаніі кіраўніцтва Інтэрнацыянала высылае яго ў Мадрыд, у дапамогу ЦК Іспанскай камуністычнай партыі. Там цесна супрацоўнічае са сваім таварышом па партыі Луіджы Лонга, камандуючым інтэрнацыянальных брыгад. Выехаў з Іспаніі даслоўна ў апошні момант.

У найбольш цяжкія гады вайны, да канца 1943 года, пад псеўданімам Марыо Карэнці выступаў па маскоўскім радыё з палымянымі антыфашысцкімі і рэвалюцыйнымі прамовамі.

У 1944 годзе вярнуўся на радзіму, дзе працягваў рэалізаваць ідэю аб'яднання ўсіх антыфашысцкіх і дэмакратычных сіл. Кіраваў палітычнай барацьбой левай апазіцыі, згуртаванай вакол Італьянскай камуністычнай партыі, як і тады, калі быў міністрам і віцэпрэм'ерам ва ўрадзе, так і пазней, пасля 1947 года, калі італьянская рэакцыя, за плячыма якой стаяла Амерыка, арганізавала крыжовы паход супроць камуністаў.

Пальміра Тальяці быў дзеячом, які добра разумеў складанасць нашай эпохі і таму мог згуртаваць вакол сябе мільёны прыхільнікаў.

Ва ўступе да польскага выдання кнігі «Італьянская камуністычная партыя» Пальміра Тальяці пісаў: «У першую чаргу і вышэй усяго ставім вернасць асновам марксізма- ленінізма, але ў разуменні яе не фармальна, як паўтарэнне формул, вывучаных напамяць, а як здольнасць разумець і ацаніць сітуацыю, якая стаіць перад намі, пазнаць вартасць новых рэчаў і падзей, якія ўзнікаюць у свеце».

Пладамі яго дзейнасці былі і 8 млн выбаршчыкаў, якія аддалі свае галасы за Італьянскую камуністычную партыю. Пальміра Тальяці быў правадыром, якога разумеў і любіў народ і шанавалі праціўнікі. Тэарэтычная спадчына Пальміра Тальяці мае каласальнае значэнне для ўсяго сусветнага камуністычнага руху, а асабліва для марксісцка - ленінскіх партый капіталістычных краін. Паказваў ім магчымасць заваёўвання рэальных пазіцый ва ўмовах мірнага суіснавання, ва ўмовах парламентарнай, эканамічнай і грамадскай барацьбы. Ствараючы адзіны фронт барацьбы прагрэсіўных сіл у сваёй краіне, клапаціўся і аб адзінстве сусветнага камуністычнага руху. Перажываў з-за супярэчнасцей, якія ўкраліся ў рады камуністаў па віне кіраўніцтва Кітая. Шмат рабіў, каб зменшыць гэтыя супярэчнасці. Адышоў ад нас у момант, калі камуністычныя партыі разам з Ім прадпрынялі практычныя крокі ў гэтым напрамку .

Памяць аб ім застанецца назаўсёды ў сэрцах працоўных Італіі і ўсяго свету, быў для іх таварышом, правадыром і прыяцелем.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

ВЕСТКІ з БССР

(АД НАШАГА СПЕЦЫЯЛЬНАГА КАРЭСПАНДЭНТА)

КАЛГАС ІМЯ ЧЫРВОНАЙ АРМІІ

У гэтым доміку жыве калгаснік Віктар Коласаў са сваёю маці.

Прабываючы ў Савецкай Беларусі на Віцебшчыне з вялікім зацікаўленнем паехалі мы ў калгас імя Чырвонай Арміі, які распаложаны непадалёк абласнога горада. І вось аўтобус падвозіць нас пад калгасную кантору. Тут сустрэў нас энергічны, высокі і з буйнай шавялюрай чалавек — старшыня сельгасарцелі, Міхаіл Ісакавіч Кац. У канторы, якая мае некалькі пакояў і адну вялікую залу, пазнаёміліся мы з некаторымі спецыялістамі па сельскай гаспадарцы — з аграномам семяняводам (ён сакратар партыйнай арганізацыі) Данілам Снаравым і яго жонкай заатэхнікам Раісай Снаравой. Інжынера па механізацыі, эканаміста і ветэрынарнага лекара ў гэты час не было ў канторы, і таму з усімі спецыялістамі сельскагаспадарчай вытворчасці мы не маглі пазнаёміцца. У шчырай, беспасрэднай гутарцы даведаліся мы, што калгас налічвае 1800 га ворнай зямлі, што ў склад яго ўваходзіць 8 вёсак, а цэнтрам з'яўляецца вёска Ольгава. Раней у гэтых вёсках былі маленькія калгасы. У Ольгаве калгас меў 350 га зямлі.

На тэрыторыі калгаса жыве 1100 чалавек. Ёсць дзве школы васьмігодкі, а ў сельсавеце — сярэдняя школа. У кожнай брыгадзе клуб.

Тут жа радам з канторай ёсць калгасная сталовая, кіно і будуецца вялікі дом культуры. Ён неабходны. Мастацкая самадзейнасць калгаса дабілася высокага мастацкага ўзроўню. Мясцовы хор і аматарскі драмгурток карыстаюцца сярод калгаснікаў вялікай папулярнасцю. У калгас з канцэртамі часта прыязджаюць артысты прафесіяналы.

Камбайнёр Хведар Вішнякоў скошвае жыта і абмалочвае штодзённа каля 10 га.

Міхаіл Ісакавіч Кац і супругі Снаравы запрапанавалі нам паехаць па шырокіх калгасных палях, пабачыць ураджаі, пабыць у хатах калгаснікаў. З іх прапановы мы ахвотна скарысталі. Перш за ўсё ў вочы кідаецца на палях вялікая тэхніка, змеханізаванасць работ. Вось мы аглядаем участак бульбы, якая механічна пасаджана. Пры пасадцы працаваў адзін чалавек Алег Мікалаевіч Загрушчэнка. У кароўніках аўтаматычныя паілкі. Мызай карова пацісне і цячэ вада.

Да нашых вушэй далятае рокат камбайна, які косіць і малоціць збожжа. Ураджай нядрэнны, 16—22 цэнтнеры з аднаго гектара зернавых. На пасобных участках 30—35 цэнтнераў.

У калгасе ёсць 10 самаходаў, 13 трактараў, тры камбайны і дзве легкавыя машыны і многа розных сельскагаспадарчых машын.

Калгас спецыялізуецца ў жывёлагадоўлі, птушкагадоўлі і вырошчван-

(Працяг на стар. 4)

СПОРТ

Прывабнасць спорту

Насуперак апініі шматлікіх скептыкаў, аказваецца, што нашыя спартсмены патрапяць гуляць, калі перад імі вялікая стаўка. Калі яна не вялікая, гуляюць абыякава і, збіты з панталыку, глядач адносіць уражанне, што бачыць спаборніцтвы маладых людзей, якія робяць на стадыёне першыя крокі. А што, як правіла, за білеты трэба плаціць, дык больш нервовы балельшчык скрыгоча зубамі і пратэстуе. Потым наступае вялікае здзіўленне, калі тым самым спартсменам даверăецца сур'ёзная задача. Гульня ідзе тады аб вялікую стаўку. І што дзеецца? Уяўныя непісьменныя аказваюцца раптам вучонымі ў сваёй спецыяльнасці! Здзіўляюць увесь свет. асабліва землякоў, якія лёгкадумна перасталі ім даваць. На тэму футбола сказана шмат горкіх заўваг. Тым часам футбалісты «Заглэмбя» Сасновец зрабілі ў ЗША вялікую кар'еру. Выйгралі з многімі высока цэнянымі ў Еўропе камандамі. У барацьбе за «Кубак Амерыкі» прайгралі толькі раз з Дукляй Прага. А «Заглэмбе» выязджала за «вялікую ваду» без благаславення шматлікіх балельшчыкаў. «Хлапец з Сасноўца» — Ян Кепура — які супраўваджаў футбалістаў «Заглэмбя» ў Злучаных Штатах, сказаў: «Я заваяваў Амерыку сваім голасам, а вы цудоўнай гульнёй».

Капрыслівыя велагоншчыкі бліснулі вялікай формай на дарогах Францыі і Канады. У гонцы навокал Канады, у кампаніі не слабейшай за Велагонку міру, нашыя велагоншчыкі занялі другое месца, а ў індывідуальным заліку наш прадстаўнік Палька таксама быў другі.

Здзіўлены балельшчык адчувае сябе, як дзіця ў краіне чараў. Бездапаможнае дзіцё можа пераўтварыцца за хвіліну ў сапраўднага мужчыну. Таму, калі ў няважных спаборніцтвах любімцы не дабіваюцца вялікіх вынікаў, не трэба рабіць з гэтага трагедыі. У гэтым прывабнасць спорту.

Л. Тарасевіч

ЗА ПРАВІЛЬНАЕ АСВЯТЛЕННЕ ГІСТОРЫІ КАМПАРТЫІ ЗАХОДНЯЙ БЕЛАРУСІ 5)

Звыш трох месяцаў працягвалася ў 1936 годзе забастоўка рабочых лідскай фабрыкі гумовых вырабаў «Ардаль», якія патрабавалі павышэння заработнай платы і прызнання прафсаюза. У падтрымку справядлівых патрабаванняў бастуючых двойчы аб'яўлялі забастоўку салідарнасці працоўныя Ліды. Вялікае выступленне сялян-рыбакоў у раёне Нарачанскіх азёр ахапіла дзесяткі вёсак. У верасні 1936 года пачалося шматтысячнае выступленне сялян Палесся і Валыні. Побач з эканамічнымі патрабаваннямі сяляне высунулі лозунгі: замена фашысцкага ўрада ўрадам, які будзе карыстацца даверам народа, змена знешняй палітыкі і супрацоўніцтва з Савецкім Саюзам.

Незадаваленне сялян фашысцкім рэжымам пілсудчыкаў у 1937 годзе вылілася ў магутную сялянскую забастоўку, якая ахапіла ўсю Польшчу. Разам з польскімі сялянамі ўступілі ў барацьбу сяляне Слонімскага, Гродзенскага, Брэсцкага і іншых паветаў Заходняй Беларусі.

У гэты час у Польшчы разгарнулася шырокая кампанія супраць дыктатуры Пілсудскага, за вызваленне палітычных зняволеных, за ліквідацыю канцэнтрацыйнага лагера ў Картуз-Бярозе, дзе мучыліся сотні камуністаў і актыўных удзельнікаў рэвалюцыйнага руху — беспартыйных рабочых і сялян. Побач з камуністамі ў гэтай кампаніі ўдзельнічалі левыя дзеячы ППС Н. Барліцкі, С. Дзюбуа, А. Струг, А. Прухнік, В. Васілеўская, дзеячы Странніцтва Людовага і вядомыя прадстаўнікі прагрэсіўнай польскай інтэлігенцыі.

Пад націскам шырокіх народных мас урад вымушаны быў у пачатку 1936 года аб'явіць частковую амністыю і датэрмінова вызваліць з турмаў каля 4 тысяч палітычных зняволеных.

КПЗБ разгарнула шырокую кампанію салідарнасці з народам рэспубліканскай Іспаніі, які змагаўся супроць фашызма. У гарадах і вёсках, на прадпрыемствах, у прафсаюзах збіраліся грошы ў дапамогу іспанскаму народу і ў Іспанію адпраўляліся добраахвотнікі для папаўнення шарэгаў рэспубліканскай арміі.

Пад уплывам КПЗБ у Вільні разгарнула шырокую дзейнасць група прагрэсіўнай польскай інтэлігенцыі, на чале з Г. Дэмбінскім і С. Ендрыхоўскім, якая аб'ядноўвала ў сваіх шарэгах антыфашысцкі настроеную польскую моладзь. Гэта група і выдаваныя ёю газеты «Папросту» і «Карта» аказвалі моцнае ўздзеянне не толькі на фармаванне поглядаў польскай інтэлігенцыі ў Заходняй Беларусі, але і на развіццё антыфашысцкага народнага фронта ва ўсёй Польшчы. Яна памагала ўмацоўваць салідарнасць польскай прагрэсіўнай інтэлігенцыі з беларускім нацыянальна - вызваленчым рухам.

Важнае значэнне для развіцця рэвалюцыйнага і нацыянальна - вызваленчага руху ў Заходняй Беларусі мела творчасць такіх вядомых беларускіх пісьменнікаў, членаў КПЗБ, як М. Танк, Ф. Пестрак, В. Таўлай, М. Васілёк.

І вось у гэтых абставінах несумненных поспехаў па стварэнню адзінага рабочага і антыфашысцкага народнага фронта і агульнага ўздыму рэвалюцыйнага і нацыянальна - вызваленчага руху ў Польшчы, Заходняй Украіне і Заходняй Беларусі напярэдадні другой сусветнай вайны КПП і яе складовыя часткі — КПЗБ і КПЗУ былі распушчаны і ў 1938 годзе спынілі сваё існаванне. Роспуску папярэднічала рэпрэсіраванне ў 1937 годзе кіруючых работнікаў КПП, КПЗУ і КПЗБ якія знаходзіліся ў Маскве, Кіеве, Мінску і іншых гарадах. У ліку арыштаваных былі такія вядомыя дзеячы КПЗБ, як Р. Д. Вольф, Э. А. Ідэль, І. К. Лагіновіч (П. Корчык), М. С. Майскі, Н. П. Маслоўскі, С. А. Мерценс (Скульскі), А. А. Альшэўскі, А. М. Розенштайн, І. Ф. Семенікаў, А. С. Славінскі, М. Д. Словік. В. З. Харужая, Е. І. Шоламаў, Л. М. Янкоўская і шматлікія іншыя.

Роспуск КПЗБ і рэпрэсіраванне яе кіруючага актыву нанеслі вялікую шкоду рэвалюцыйнаму і нацыянальна-вызваленчаму руху ў Заходняй Беларусі.

Але і пасля роспуску партыі, нягледзячы на велізарныя цяжкасці, камуністы не спынялі барацьбы супраць прыгнёту эксплуататараў, дыктатуры пілсудчыкаў, за інтарэсы народных мас. На прадпрыемствах, у вёсках, у масавых арганізацыях працоўных камуністы працягвалі праводзіць вялікую агітацыйную працу на аснове марксісцка - ленінскай навукі, рыхтавалі народ да рашучай барацьбы супраць надыходзячай пагрозы гітлераўскай агрэсіі, выступалі ў абарону СССР.

У час вызвалення Заходняй Беларусі Чырвонай Арміяй ў верасні 1939 года тысячы былых членаў КПЗБ, выйшаўшых з турмаў, з падполля, складалі ядро рабочай гвардыі і добраахвотнай сялянскай міліцыі, створаных тады на вызваленай тэрыторыі, памагаючы аднаўляць Савецкую ўладу.

Сваёй рэвалюцыйнай дзейнасцю ва ўмовах панавання буржуазіі і памешчыкаў, жорсткага нацыянальнага прыгнёту КПЗБ набліжала час перамогі ідэй марксізма-ленінізма ў Заходняй Беларусі. «Камуністычная партыя Заходняй Беларусі адыйграла вялікую ролю ў справе аб'яднання беларускіх земляў у адзінай Савецкай сацыялістычнай дзяржаве» — гаварылася ў тэзісах ЦК КПБ к 40-годдзю Кампартыі Беларусі. І ў гэтым яе вялікая гістарычная заслуга.

Сведчаннем папулярнасці КПЗБ сярод працоўных Заходняй Беларусі служыў выбар вялікай колькасці яе кіруючых работнікаў і членаў дэпутатамі ў Народны сход Заходняй Беларусі. Сярод іх былі С. О. Прытыцкі, Ф. С. Пестрак, В. А. Пырко, С. Н. Малько, А. Г. Сяргун, В. З. Царук, Р. І. Сяржант, А. І. Федасюк, Л. Т. Шайкоўскі, Г. І. Шагун і шматлікія іншыя.

У суровыя гады Вялікай Айчыннай вайны і часовай акупацыі Беларусі нямецка - фашысцкімі захопнікамі былыя члены КПЗБ актыўна ўдзельнічалі ў партызанскім руху. сталі ініцыятарамі стварэння антыфашысцкіх арганізацый. Шматлікія з іх — В. З. Царук, П. А. Жэлезняковіч. Ф. Г. Маркаў, З. Ф. Паплаўскі, В. Е. Самуцін, Г. Д. Смоляр, І. П. Урбановіч, Я. Т. Бонк і іншыя — кіравалі партызанскім рухам і антыфашысцкім падполлем на тэрыторыі Беларусі. В. З. Харужая і С. С. Панкова вялі вялікую партыйную працу ва акупаваным Віцебску.

Від на вёску Сакі, якія знаходзяцца за Малінікамі, у Бельскім павеце. На першым плане школа. (мх)

Усё у руках настаўніка

(Працяг са стар. 1)

ковага. Палавіна грамадскіх сакратароў партыі — настаўнікі. І гэта добра. Інакш прафесія настаўніка страціла б свой ранг. Ды, вядома, грамадскую працу трэба раскладаць на ўсіх настаўнікаў раўнамерна. Ёсць такія, якія не ўдзяляюцца зусім, іншым прыпадае тады за многа.

АБ НАВУКОВЫХ ДАПАМОЖНІКАХ

Сума, якая прызначаецца на іх цяпер у параўнанні толькі з годам 1953, павялічылася ў 100%. Усе новабудаваныя школы атрымліваюць камплектнае абсталяванне. А так як у апошніх гадах будавалася і будуецца многа школ, то і многа з іх добра абсталявана.

Залежыць тут усё ад гаспадара — кіраўніка школы. Ці выстараецца ён, здабудзе патрэбныя дапаможнікі. Некаторыя купляюць за прызначаныя грошы тэлевізары. Добрая рэч і патрэбная ў школе, але тады, калі ўжо маюцца ўсе іншыя дапаможнікі. Адносна тэлевізараў яшчэ — мы маем іх у нашых школах ужо 1400 на 1700 асветна-выхаваўчых пунктаў. Вялікую ролю маюць больш сучасныя аўдыёвізуальныя дапаможнікі, магнітафоны, напрыклад.

Мы за тое, каб школа была наскрозь сучаснай. **Мы ў ногу з жыццём, з тэхнікай. Аднак роля настаўніка застаецца усё найбольшай. Настаўнік — гэта творца, які павінен умець многа і ўсё. Дапамога тэхнікі, гэта толькі дапамога.**

Размову запісала

Вера Леўчук

У верасні запаўняюцца не толькі школьныя залы, але таксама магазіны «Дому кніжкі».
На здымку: школьнікі «акупіравалі» кніжную краму ў Бельску. **Фота: В. Рудчык**

Пасля XX З'езда КПСС і заявы пяці камуністычных партый ЦК КПСС у жніўні 1956 года прыняў рашэнне аб аднаўленні партыйнага стажа ўсім членам КПСС, якія раней былі ў КПП. КПЗБ і КПЗУ. Былі таксама рэабілітаваны дзеячы КПЗБ і нацыянальна-вызваленчага руху, неабгрунтавана рэпрэсіраваныя ў гады культу асобы Сталіна. XXII з'езд КПСС, працягваючы лінію, вызначаную XX З'ездам, яшчэ раз паставіў заданне да канца ўстараніць скажэнні, якія мелі месца ў абставінах культу асобы Сталіна, аднавіць гістрычную праўду.

Гісторыя Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі — яркі прыклад служэння інтарэсам народа, справе вызвалення працоўных ад прыгнёту эксплуататараў. барацьбы за Савецкую ўладу. Слаўныя рэвалюцыйныя традыцыі КПЗБ жывуць у памяці беларускага народа.

У рашэннях партыі неаднаразова падкрэслівалася, што выхоўваць новага чалавека немагчыма без выкарыстання ўсёй багатай рэвалюцыйнай спадчыны, якой па праву ганарыцца наш народ. «Неабходна, — гаворыцца ў пастанове чэрвеньскага (1963 год) Пленума ЦК КПСС, — палепшыць працу партыйных арганізацый. усёй грамадскасці па выхаванню савецкіх людзей, асабліва моладзі, на слаўных рэвалюцыйных традыцыях Камуністычнай партыі, рабочага класа і працоўнага сялянства...»

Гісторыя Камуністычных партый Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны змяшчае яркія старонкі супольнай рэвалюцыйнай барацьбы працоўных Заходняй Беларусі, Заходняй Украіны і Польшчы. Сёння, калі побач з Савецкім Саюзам і ўваходзячымі ў яго аб'яднанымі БССР і УССР развіваецца Польская Народная Рэспубліка, якая пад кіраўніцтвам ПАРП, прадаўжальніцы справы КПП, паспяхова будуе сацыялізм. традыцыі гэтай супольнай рэвалюцыйнай барацьбы служаць умацаванню брацкай непарыўнай дружбы нашых народаў. аснованай на непарушных прынцыпах пралетарскага інтэрнацыяналізму і бессмяротных ідэях марксізма — ленінізма.

Вывучэнне і папулярызацыя гісторыі КПЗБ і дзейнасці яе найлепшых прадстаўнікоў будзе садзейнічаць выхаванню падрастаючага пакалення ў духу камунізма.

„ЛЯВОНІХА" НА МАЗУРАХ

У пачатку ліпеня г.г. «Лявоніха» накіравалася на Мазуры. 4 і 5 ліпеня дала канцэрты ў горадзе Гіжыцку. У час выступлення зала мясцовага Дома культуры была запоўнена да апошняга месца. Публіка з зацікаўленнем чакала першага выступлення беларускіх артыстаў. Характэрна, што на пытанне кіраўніка эстрады Кардзюкевіча, у якой мове запавядаць пункты праграмы, мо' беларуская мова не будзе зразумелай, пачуўся масавы адказ «зразумела». І так, праграма канцэрта вялася на беларускай мове.

Трэба сказаць, што праграма нашай эстрады вельмі цікавая. У асноўным яна беларуская. Але шмат пунктаў на польскай, рускай ды украінскай мовах і гэта вельмі добра. Мо' дзякуючы гэтаму калектыў мае вялікі поспех у розных асяроддзях нашай краіны.

6 ліпеня «Лявоніха» дала канцэрт у вёсцы Седліска, якая распаложана непадалёк Гіжыцка. Канцэрт адбыўся ў мясцовым клубе «Руху». Яшчэ ніколі вёска не перажывала такой урачыстасці, як у гэты дзень. Думалася, што пасля цяжкай летняй працы ў полі сяляне не будуць мець ахвоты наведаць канцэрт. Але дзе ж там! Людзей сабралася столькі, што зала не магла ўжо змясціць усіх. І тут як і ў Гіжыцку апладысментам не было канца. Нашы артысты падбілі сэрцы. У канцы канцэрта дзяўчынка ўручыла букет кветак кіраўніку эстрады. А калі трэба было вяртацца дамоў, чуліся галасы! «На такі канцэрт не шкада грошай і часу». Слухаючы гэта, радасць ахапляла нас, членаў БГКТ.

Каб уся праца нашага таварыства адбывалася так, як яна адбываецца праз «Лявоніху». Добрую працу робіць «Лявоніха».

Францішак Берніковіч

Наш сельгасгуртОК

Дубіны Царкоўныя на зямлю не вельмі багатыя. Тут сустракаюцца ў большасці малазямельныя і сярэднезямельныя гаспадары. І зямля не так і добрая. Ёсць пясок, гліна. Многа зямлі дзяржаўнага фонду. якая да 1961 года ляжала адлогам. Ніхто там нават і плугам не кранаў. Волю мелі толькі вароны і жураўлі, якія пастаянна над ёю кружылі. Аднак усё мае свой канец. Таксама сталася і з гэтай зямлёй. Вясною 1960 года ў вёсцы быў арганізаваны сельскагаспадарчы гурток, у які ўступіла 20 членаў. Спачатку былі цяжкасці з увядзеннем новага парадку і калектыўнай працы і мала хто звяртаў увагу на цаліну. Ды год пасля, калі новы сельгасгурток набраў сілы і абзавёўся неабходнымі сельскагаспадарчымі машынамі, звярнуў увагу і на гэтую зямлю. Па ініцыятыве мясцовага Прэзідыума ГРН на чале са старшынёю Міколам Чыквінам значная частка зямлі дзяржаўнага фонду была абсаджана лесам, а больш ураджайная, каля 60-ці га, загаспадаравана сельгасгуртком. І цяпер у Дубічах Царкоўных лішняй зямлі няма.

Наш сельгасгурток цяпер налічвае 41 членаў. Старшынёй з'яўляецца тав. Іван Чыквін. Гэты чалавек сапраўды аддадзены справе павышэння ўраджайнасці палёў сельгасгуртка, справе лепшай культуры на вёсцы і лепшага жыцця сялян. Сельгасгурток у Дубічах - Царкоўных абзавёўся цэлым камплектам сельскагаспадарчых машын, у тым ліку трома трактарамі маркі «Урсус Ц 325», двома малацільнымі агрэгатамі, некалькімі сеўнікамі, плугам і шэрагам іншых машын. Шырокімі тэмпамі ідзе культура на вёску, стымулам для якой з'яўляецца супольная праца і на якую вялікую ўвагу звяртае мясцовая партыйная арганізацыя і Прэзідыум ГРН у вёсцы — пачынальнік вялікага павароту ў яе жыцці.

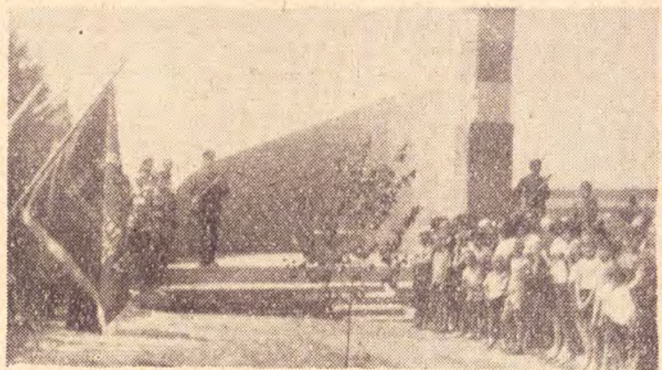
Мікалай Панфілюк
Дубічы - Царкоўныя

АБ ЧЫМ ПЕСНЯ...

Пушча Белавежская спявае сваю вечную песню. Дубы і хвоі схіляюць галіны над магіламі. Усё ёсць у песні Белавежскай пушчы. Радасць і сум, і калыханка. Многа яна чула і бачыла на сваім вяку. І калыханка яе пяшчотная для тых, хто тут, на яе карэннях, спіць сном непрабудным.

Магілы, збрызганыя крывёю, аблітыя слязьмі, пакрываюцца памят-безупынна. Першымі яе ахвярамі, павешанымі яшчэ на электрычным слупе былі Канстанцін Бармута з жонкай. Потым зрабілі шыбеніцу, дасканальшую і больш выдайную. З турмы, дзе цяпер будынак пошты, выводзілі людзей чуць жывымі... Целы знімаліся пасля сутак.

Пры Броўскай дарозе у адной з дзвюх супольных магіл ляжаць кроўныя белавежанцы. 14

Помнік барацьбітам за свабоду ў Белавежы пры Броўскай дарозе, збудаваны за 80 тыс. зл. (50 тысяч чыну).

ными цэментнымі плітамі, вырастаюць помнікі, кладуцца вянкі, расцвітаюць кветкі. Памяць жыве. Памяць жывых. Памяць аб тых, хто не ў свой час адыйшоў. Каго замардавалі ў найбольш агідны спосаб. За тое, што хацеў свабоды і жыць.

Магілы Белавежскай пушчы... У светлае наша Дваццаціоддзе схіляем над вамі галовы. Не забудзем!

З Белавежы загінула 1000 асоб. На жвіроўні каля Падалян ляжыць жніўня іх расстралялі. Зямля варушылася пасля экзекуцыі. Енкі чулі жонкі, дзеці, нічога не могучы памагчы. Ляжаць тут Аляксандр Дзяцел, Пётр Фенько, Раман Шпаковіч, Аляксандр Бучэль, Лена Шпац, Сяргей Невяровіч, Міхал Грабоўскі.

У другой, побач, магіле 200 чалавек з Гайнаўкі, Семяноўкі і іншых вёсак. Язэп Сахарчук, Іван Верамюк, Марыя Галёнка з Дубін; маладыя камсамольцы — Мікалай Раманюк,

Складанне вянкоў ля помніка.

486 чалавек, у Белавежскім парку — 200 чалавек, ля царквы, дзе была шыбеніца — 56 чалавек, пры чыгуначным пуці ПКП Белавежа — палац — 13 чалавек, пры Броўскай дарозе 222 асобы.

У 1941 годзе ў жніўні арыштоўваюцца ўсе камуністы з Белавежы. Іх мучаць не па-людску, а потым расстрэльваюць. Яны, некаторыя — Ольга Габец, Пісарэвіч, Вашкевіч, Валкавыцкі, Зофія Шпаковіч.

Шыбеніца ў цэнтры Белавежы дзейнічала Аляксандр Семяняка, Люба Сахарчук з Семяноўкі; Рыгор Волчык з Гайнаўкі...

Гісторыя Пушчы вучыць, што нахабства і насілле не толькі не забіваюць духа свабоды, але вызваляюць яго з тым большай сілай. Можна забіць чалавека, ніколі свабоды! Магілы Белавежскія крычаць аб гэтым незмаўкаючым голасам. Пушча Белавежская спявае аб гэтым вечную песню.

ВЕРА ЛЕЎЧУК
фота **Аляксей Казёл**

І НАСТАЎНІКАМ ПАТРЭБНАЯ НАВУКА

Штогод Куратарыя Беластоцкай школьнай акругі арганізуе ў час канікулаў курсы для настаўнікаў беларускай мовы. На курсах гэтых настаўнікі пашыраюць свае веды па літаратуры і мове, а таксама па методыцы навучання беларускай мовы. У гэтым годзе на курсе было 20 настаўнікаў з Беластоцкага, Сакольскага, Бельскага, Гайнаўскага і Сямяцікага паветаў. Настаўнікі многа чаго навучыліся. Курс напэўна дапаможа настаўнікам пасля вяртання ў школу лепш развязаць шмат педагагічных праблем. (п)

Фота: М. Хмялеўскі

ВЯСЁЛАЕ ЖЫЦЦЁ СТАРУХІ

У Дубоўскіх Рыгор быў некалькі гадоў таму назад. Пры аказіі рашыў наведаць даўніх суседзяў. Стаў ля парога. З кухні далятаў крык дзяцей і пах смажанай цыбулі. У хаце было цёмна і душна. Пры стале стары Дубоўскі іграў з унукамі ў «Чорнага Пецю», пад акном дзве дзяўчынкі у «класы», а ў калысцы плакаў паўгадовы хлапчук.

— Не плач, не плач Сцёпа! — супакойвала старая Дубоўская свайго наймалодшага ўнука.

— Гэта ваш хлопчык? — запытаўся Рыгор з недаверам.

— Наш, — пачуў у адказе. — Знаеш, наша Ніна выйшла замуж у горадзе. Кватэра ў іх малая. Працуюць па 8 гадзін, часу не маюць, каб заняцца Сцёпам.

— А тыя дзяўчынкі?

— А-а, то Валя і Ліда, дочкі Вані. На інжынера вывучыўся. Таксама часу не мае. Жонка паехала над мора на адпачынак, грошай мала. Вымушаны аплачваць святло, газ, служанку... а ў нас плаціць не трэба.

Пры стале раздаўся крык хлопцаў, дзед астаўся «Чорным Пецем».

— Гэтыя два хлопцы, — тлумачыла Дубоўская, — сыны Рамана. Ён працуе доктарам у Варшаве. З жонкай разышоўся, а дзеці засталіся ў нас. Крыху лабузуюць, але затое быстрыя і вясёлыя. Толькі імёны іх цяжкія: Бартламей і Жорж.

Бабка Дубоўская ўпраўлялася як маладая. Развешвала пялюшкі, мазала маслам хлеб Валі, шукала пад ложкам жоржавы сандалы, разбараняла сваіх унукаў, і так кругом і кругом цэлы дзень. Зрабіўшы адно, ішла рабіць другое.

У час абеду дзед выясняў:

— Цяпер такі час. Крыху нам дзеці перашкаджаюць, але як не памагчы сваім дзецям? Поля ў нас мала, ну і працы таксама.

— А Ваня і Раман памагаюць вам хаця б у час жніва? — запытаў Рыгор.

— Мо' і памаглі б, але адзін выехаў у Савецкі Саюз, другі у Балгарыю, а муж Ніны сядзіць. Света хочуць пабачыць, а ў нас на вёсцы... эх!... — узлыхнуў, — маладых няма, мая старая саркатаром ЗМВ...

Рыгор паглядзеў на Дубоўскую, яе пры стале не было. Яна мыла пялюшкі, час ад часу перарываючы сваю работу, ішла разбараняць унукаў. Вечарам, калі дзеці палеглі спаць, Дубоўская села адпачыць над гарою дзіцячай адзежы да цыравання.

М. Эльяшук
Бурыцке

КАЛГАС ІМЯ ЧЫРВОНАЙ АРМІІ

(Працяг са стар. 2)

ні гародніны і фруктаў. І так, налічваецца тут 450 кароў, 15 тысяч курэй, 75 га саду, 32 га гародніны (у тым ліку 14 га капусты і 4 га памідораў).

Калгаснікі маюць шмат работы. Выпрацоўваюць у год па 700—800 працадзён. Кожны месяц атрымоўваюць зарплату і 12 дзён у год маюць водпуску. Прыстарэлыя атрымоўваюць штомесячную пенсію па 10 рублёў (на нашыя грошы па дзяржаўнаму курсу гэта — 200 злотых, а па стоімасці прадуктаў — гэта не менш як 300 злотых). Апрача таго кожны калгаснік мае прысядзібны ўчастак, трымае карову, свіні, куры.

Пабывалі мы ў многіх дамах калгаснікаў. У хатах прыгожая мэбля, чысціня і ў многіх тэлевізары. Людзі жывуць значна лягчэй, як на нашых вёсках. Не спрацаваныя, так, як нашыя сяляне. А гэта таму, што вялікая механізацыя ў калгасах, што змеханізаваныя амаль усе работы, што калгаснікі добра валодаюць тэхнікай.

М. ХМЯЛЕЎСКІ

Абавязацельствы выконваюцца

Калі кожны жыхар вёскі далажыць хоць некалькі дзён грамадскай працы, дык шмат можна зрабіць. У Астраўку на Сакольшчыне сяляне пачалі грамадскім чынам будову школы. Навазілі жвіру, каменя, частку пляца ўжо абгарадзілі. Пачалі рабіць фундаменты пад школу.

Карысную справу для вёскі зробяць жыхары Піражкоў і Шудзялава. Грамадскім чынам пабудавалі яны фундаменты пад пабудову вясковых крам. Будова школы і крамаў — гэта рэалізацыя сваіх абавязацельстваў прынятых у гонар IV з'езда нашай партыі і XX гадавіны народнай улады. (мх)

МАЛЕНЬКАЯ ДЫ ЎДАЛЕНЬКАЯ ВУЛЬКА

Вулька ёсць і ў Бельскім павеце. Гэта маленькая вёсачка. Налічвае толькі 30 дамоў. У мінулым была занядбанай. Было многа старых, даваенных, без плану парасківаных хат. Маставая вузкая і няроўная. У апошнія гады змянілася тут многа на лепшае. З кожным днём вёска прыгажэе. У гонар Тысячагоддзя Польскай Дзяржавы, Дваццацігоддзя Народнай Польшчы і IV З'езда Партыі жыхары нашай вёскі ўзялі на сябе многа абавязацельстваў. Яны абавязаліся грамадскім чынам і часткова за дзяржаўныя грошы паправіць у вёсцы маставую і вылажыць тратуары, пасадзіць дэкаратыўныя дрэўкі, наладзіць дарогу за вёскай, што ідзе да Галадоў. Гэтыя абавязацельствы былі вырашаны ў мінулым годзе на агульным сходзе жыхароў вёскі. Было многа работы і цяжкай, аднак ахвоты было больш.

Некаторыя старэйшыя людзі, на шчасце нямнога іх было, не згаджаліся пракладаць тратуар. Яны гаварылі: «Маставая патрэбная гладкая і добрая, па ёй ездзіцца вазамі. Што да тратуараў, нам яны не патрэбны». Аднак маладым удалося пераканаць «старую генерацыю». Тлумачылі мы старэйшым, што па тратуарах перад усім старэйшым выгадней хадзіць. Канчаткова ўдалося маладзі перамагчы.

Яшчэ ў мінулым годзе быў разбураны стары, а на яго месцы многа шырэйшы паложаны новы брук на вуліцы. Зараз Вулька выглядае вельмі прыемна. У апошнія гады пабудавана некалькі цагляных дамоў. Амаль што ў кожнай хаце ёсць радыё, многія маюць сціральныя машыны. У будучым жыхары вёскі стараюцца мець тэлевізар. Бяда толькі ў тым, што няма пакуль на яго месца. Гэта значыць, няма яшчэ ў вёсцы святліцы.

Алёша Троц
Вулька.

МАЯ ХАТА

У Семяноўцы, у паўдзікіх садах, шахаціць халодны дождж. У вясковай хаце, перароблена на бюро грамадскай рады, маячаць загарэлыя твары гаспадароў. Прыцішылі плашчы падатак. У цёмным покуце, на шафе, ляжыць адаптар «Каралінка», беластоцкая ўзнагарода драмгуртку. Кіраўнік гуртка Ніна Бура плакала замест цешыцца ўзнагародаю. «Каралінку» магла ажывіць толькі электрычнасць. Семяноўка не мела яе. Капілі, бы на зло, старасвецкія нафтавыя лямпы. Слабая ўцеха...

Цяпер ужо ёсць электрычнасць, але няма драмгуртка, няма Ніны Буры. — Выехала, выйшла замуж, перастала быць Бураю.

Ніна была акушэркаю. Неўзабаве прыслалі другую. Новая акушэрка выдалася цёткам «не такою», не пайшлі да яе, ані яна да нікога не захадзіла. Вяла бестурботнае сельскае бытаванне, не ламаючы сабе галавы над ніякімі гурткамі... Гаспадарскія маладзіцы падзілі дзяцей у местачковай Нараўны альбо ў Гайнаўцы. Урэшце самі нарадзіла дзіцё і выехала прэч. Трэцяй не прыслалі, акушэрскі пункт закрылі, відаць, раз назаўсёды. Здаецца, нікому не прыходзіць у галаву зноў адкрыць яго. Але аматарскі гуртoк спрабавалі падхапіць пад пахі ды паставіць на ногі настаўнікі мясцовай сямікласнай школы. Нават удалося летась наладзіць пікавую пастаноўку п'есы «Жыць на гэтым свеце», выязджалі з ёю ў Масева. Ёсць праекты рамантаваць падгніваючую святліцу (беластоцкія спецы налічылі на цэлых 100 тысяч злотых коштаў).

У семяноўскай глушы на кароткі час заблішчала яшчэ адна зорка — працавітая і энергічная Вера Ляўчук, бібліятэкарка. Родам яна з Новага Ляўкова. Зрэшты, Семяноўка прывыкла да прывазных актывістаў (Буранка паходзіла з вёскі Бандары ў Беластоцкім павеце): Запал Ляўчучкі хутка пагасіў факт ліквідацыі бібліятэкарскай пенсіі. Замест пенсіі далі дзяўчыне мізэрны рычалт.

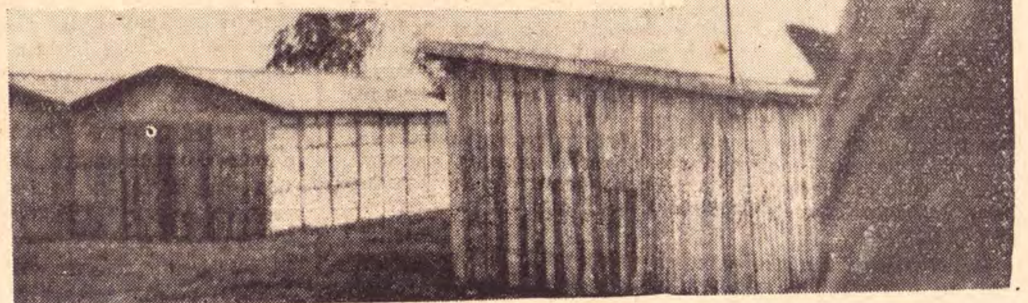
Зоркі адна да другой падобныя, усе яны ўзыходзяць і заходзяць. Вось узышла зорка Аляксандра Шыманюка, прэзэса сельскагаспадарчага гуртка. Аднак ён не мае нічога супроць таго, каб чым хутчэй пагасіць сваю зорку.

— Вы, слухайце, мне ніхто не памагае. я сам не дам рады... восенню адракуся ад гэтай пасады, скажу — не і ўсё. Абы лета перачакаць...

Скромны Шыманюк не рваўся да сельскагаспадарчай пасады, адыграў ён ролю ўзнагарода гаспадара гуртком, які пяць год быў фігурантам. Зараз гэты гурток варочае ўжо сотнямі тысяч, го-го,назвозіў рознай машынна-трактарнай тэхнікі. Аляксандр Шыманюк ухапіўся за грамадскія

> За платамі беласценная крама, пабудаваная грамадскім чынам... працаўнікоў гайнаўскага ПЗГС. У вёсцы зышлася гробa жартаўнікоў, сталі па вуліцы з рукамі па локці ў кішэнях ды насміхаліся. Але той смяецца, хто смяецца апошні...

> За млынком гаражы сельскагаспадарчага гуртка пабудаваныя на кошт ФРР за 56 тысяч злотых. — Я пабудаваў бы іх за палавіну гэтых грошай і добра пабудаваў бы, ляпей! — кажа Шыманюк.

ЯК НЕ БЫЛО, ТАК І НЯМА

Некалькі месяцаў таму ў Плёсках быў праведзены рамонт электрычнай інсталяцыі на вулічных слупах. Заложана была новая апраўка для лямпачак. Аказваецца, рамонт даў тое, што людзі ноччу ходзяць у поцемках. Слупы чакаюць на лямпачкі. А іх як не было, так і няма. Цікава, як доўга яшчэ будуць яны чакаць і разам з імі мы? А мо' і зусім святла не дачакаем?

Л. Л.
Плёскі

Колькі, дзе?

Мы нядаўна пісалі аб клубах «Рух» і аб іх карыснасці. Сёння коратка падаем для параўнання новыя лічбы аб клубах у краіне.

Іх ва ўсёй краіне маем 3.447.

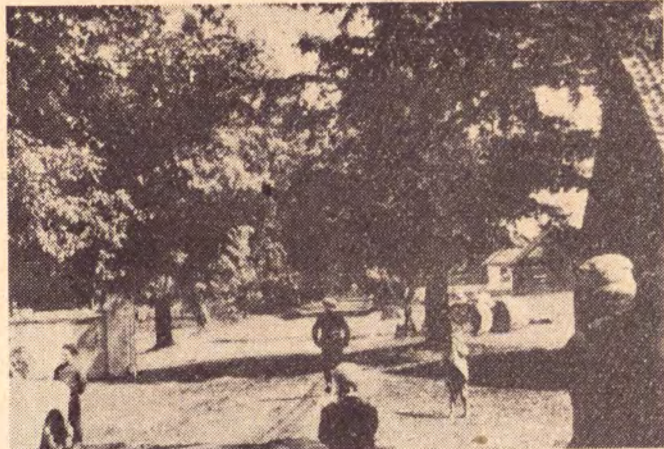
У ваяводствах:

Беластоцкае	110
Лодзінскае	229
Альштынскае	127
Апольскае	114
Познаньскае	300
Жэшоўскае	205
Шчэцінскае	75
Варшаўскае	154
Вроцлаўскае	200
Зялёнагурскае	105
Быдгоўскае	178
Гданьскае	202
Катавіцкае	666
Келецкае	176
Кашалінскае	156
Кракаўскае	230
Люблінскае	120

У сёлеташніх днях Асветы, кніжкі і друку сарганізавана 472 клубы. З іх 409 — у вёсках, а толькі 63 у горадзе. Перад усім дзякуючы клубам можна арганізаваць розныя мерапрыемствы, якія ахапілі толькі ў Днях 1 міль. чалавек, у большасці жыхароў вёскі. (вл)

Сапраўдныя гаспадары

(Працяг са стар. 1)

Вось яна, старая ліповая алея. Цяпер па абодзвюх яе баках стаяць новыя дамы былых батракоў.

— Нават добра не ведаю, — адказвае дзядзька Антон. Здаецца, недзе каля 20-ці цэнтнераў збожжа зарабіў мой сын у апошнім, значыць, мінулым годзе.

У кожнага ў хлеўчыку па дзве кароўкі і іншая жывёла.

— За адно малако нашы спулдзельцы дастаюць ад малачарні ў сярэднім па паўтары тысячы злотых у месяц, — дабаўляе старшыня спулдзельні, таксама Шатын, але Язэп. — Ёсць нас тут 10 сем'яў. І кожная сям'я жыве ўжо ў новым асабняку, кошт якога 120—130 тысяч злотых. Гэта з неба не ляціць, у падарунку ніхто нам не дае, усё трэба ўласнымі рукамі.

— З чаго тады даход?

— Мы ў асноўным кіруемся на жывёлагадоўлю і прамысловыя культуры, а ў бліжэйшых гадах шырока займемся агароднінай. Сярод збожжавых першае месца займае ў нас пшаніца. Сёлета мелі мы яе 16 гектараў. Ураджай? Нядрэнны. Пробны амалот з пяці гектараў даў 175 цэнтнераў.

Хвіліну пералічваю на адзін гектар. І раптам ад уражання займае дыханне: 35 ЦЭНТНЕРАЎ ПШАНІЦЫ З АДНАГО ГЕКТАРА! Хто калі бачыў на Беласточчыне такі ўраджай! Проста верыць не хочацца, каб у час сёлеташняй засухі...? Старшыня аднак упэўнена паўтарае: 35 цэнтнераў з аднаго гектара.

Іншыя збожжавыя і прамысловыя таксама далёка перавышаюць сярэднюю ўраджайнасць у ваяводстве. Перад Дабромілям вялікая будучыня. Спулдзельня бярэ ў загаспадараванне вялізныя прасторы дзяржаўнага фонду зямлі і занядбаных гаспадарак. Незадоўга будзе яна напэўна адной з найлепшых, а пры тым найбуйнейшай спулдзельчай прадукцыйнай на Беласточчыне. Людзі тут у працы дружныя. Аднаасобнікаў няма. Усе ў спулдзельні. Будучыня маніць іх высокім дабрабытам.

Сядзім у спулдзельчай святліцы, у якой нядаўна памясціўся «Рух» са сваім клубам «Друку і кніжкі». На століках раскінутыя газеты. Дзень будны, перад абедам. У клубе толькі некалькі малышоў. Але звычайна ў дні вольныя ад працы тут шумна. Маніць тэлевізар і радыёпрыёмнік. Гэта падарунак ад спулдзельні.

Багата жывуць спулдзельцы з Дабраміля. У працы найчасцей выручае іх тэхніка.

— У Бельску жыве жонка нашага памешчыка, пані Сялецкая, — інфармуе старшыня Язэп Шатын. — Часам бачым яе. Некалькі раз запрашалі ў госці, каб моў прыехала і паглядзела, як жывуць і гаспадараць яе былыя батракі.

Пані Сялецкая не захацела аднак прыехаць. Можа таму, што былыя батракі гаспадараць многа лепш, чымсьці гаспадарылі яны, паны Сялецкія.

Віктар Рудчык
фота аўтара

Гэтыя дзеці паняцце «батрак», на шчасце, ведаюць толькі з апавяданняў сваіх бацькоў.

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

Добры сілас — добры пачатак

Недахоп корму. Ведаем аб тым, ведаем. У адной гаспадарцы, уласна кажучы, хопіць корму для жывёлы, у іншай трэба дакупіць мяшанак канцэнтраванага корму, а яшчэ ў іншай не зусім выглядае добра. Ёсць сяляне, напрыклад, у Сакольскім павеце, якія гавораць аб неабходнасці паменшання гадоўлі з прычыны недахопу корму. А ёсць жа яшчэ шмат спосабаў змяншэння недахопаў.

Праблема № 1 — гэта сіласы. Сёння хочам прывесці галоўныя і найбольш сучасныя спосабы палепшання якасці сіласу.

Маем розны зялёны корм, бульбу, выслодкі. Як рабіць, каб сілас быў паўнацэнным? Тут няма цяжкіх спраў. Мы павінны стварыць у сіласавай яме ўмовы да ўласцівага працэсу малочнага браджэння. Асноўная ўмова: у сіласавай яме павінны існаваць бяскіслародныя ўмовы. Гэта атрымаем тады,калі будзем моцна ўбіваць парэзаную зялёную масу.

Праблемай з'яўляецца гатунак матэрыялу для заквашання. Напрыклад, кукуруза, лісце з буракоў, сланечнік, бульба ці выслодкі заквашваюцца вельмі хутка. Расліны, якія маюць больш бялка, заквашваюцца цяжэй, а возьмем, для прыкладу, люцэрну — без прымесі раслін з большай колькасцю цукру — наогул нельга заквасіць.

Апрача таго працэс заквашвання працякае больш павольна, калі ёсць ніжэйшая тэмпература (позняя восень), або калі зялёны корм даволі сухі.

Што рабіць, калі выступаюць менш спрыяючыя ўмовы да заквашвання? Ёсць і на гэта спосабы. Раней дадавалі да масы для квашэння кіслае малако, сыроватку, збожжавы шрот, або параную бульбу. Зразумела, гэта дробныя дадаткі, аблягчаючыя працэс заквашвання. Аднак жа, напрыклад, шрот з'яўляецца даволі дарагім, каб даваць яго да квашання. Для арыентацыі падаем, што да сіласу раяць дадаваць 2—4 працэнт збожжавага шроту, значыць параўнальна многа.

Найбольш рацыянальным рашэннем — асабліва на Беласточчыне, дзе штогод выступаюць сур'ёзныя лішкі бульбы — было б дадаванне паранай бульбы (5—10%).

Найлепшым дадаткам, шырока прапагандаваным у краіне і за межамі Польшчы, з'яўляецца мелес. У гэтым годзе наша ваяводства атрымала яго вялікую колькасць. Прадаваць будуць малачарні і сельгасгурткі. Мелесы даецца ад 2—4 кг на 100 кг зялёнага корму. Разбаўляем яго вадою ў адносінах 1:2, нярэдка нават 1:6 (пры меншай вільготнасці зялёнага корму). Растворам паліваем раўнамерна слаі зялёнага корму, уложанага ў сіласнай яме.

Калі ўмовы для квашання не з'яўляюцца спрыяючымі, добра было б дадаваць кампасіль (150 — 300 гр. на 100 кг зялёнага корму). Гэта часткі бактэрыі малочнай кіслаты, якая ў згушчэнні да 2% добра кансервуе сілас.

Іншае значэнне мае дадатак мачавіны (для жвачнай жывёлы). Гэта амід, з якога жывучыя бактэрыі ў стрававальным тракце каровы вырабляюць бялок. І таму мачавіна павялічвае вартасць сіласу ў бялок, што мае вялікае значэнне ў кармленні.

Мачавіны даем ад 4—5 кг на тону сіласу. Раствараем яе ў вадзе, а потым паліваем слаі зялёнага корму, уложанага ў сіласнай яме (пры дапамозе, напрыклад, палівачкі з густым сітам).

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

З КРАЮ

...мільёны ФРР не таму, каб разжыцца і не для амбіцый. На сваю прэзэсаўскую функцыю глядзеў зусім звычайна.

— Машыну трэ' мець, каб не хадзіць за прыватнымі малацільнікамі, якія не ведалі ўжо, колькі лупіць за свае малацілкі...

З часам завёўся і ўласны, гурткоўскі млынок, і млынар не ласы. — Эгэ, той, у Плянце, камбінуе, як чорт! Прывата, халера, з шырокімі рукавамі...

Семяноўскі гурток расце бы цеста на дражджах — было 7 членаў, стала 60, а восем чакае прыёму, бо, бачыце, у павеце не хапае членскіх білетаў (другі месяц вязуць іх з Беластока). Расце гурток то расце, ды кожнаму ў галаве толькі асабістая карысць і Шыманюк гневаецца так, як умее: — Вы, ці ж я горшы ад усіх, маю бедаваць за ўсіх ды ўсё...

З нараўскім ПОМ-ам цяжка жыць у згодзе, трэба спрачацца або гасцінца нясці. Суседзі таксама крыва глядзяць, калі папракнуць іх за дрэнствы — за фунды фальшывыя. — Пашто мне нажываць ворагаў! Га?

Праўда, на семяноўскіх пясках не разбяжышся (не паставіш свайго «я») — няма той хаты, каб дадаткова хтосьці не працаваў на «жандовай» рабоце. Да вёскі належыць сотні гектараў сенажаці над блізкаю Нарваю, ды што з яе, калі сена даводзіцца касіць на лодках, рыба плывае паміж травою - асакою. У мінулым годзе, здаецца, аж з Беластока прыслалі сюды матаровую касілку выкасіць чаротавыя гушчары ў рацэ, каб такім чынам абнізіць узровень разліўных вод на надрэчных лугах. Нібы добрая штука, тая касілка, але касільшчык вырабляў, што хацеў — слова яму не закінулі. Адзін дзень касіў а тыдзень піў па вёсках без просыпу, каб яго смага зваліла! — Не было каму дапільноўваць п'яніцу! (Дзе ж мела вочы грамадская рада?)

Летняя суша высушыла дрыгвяністыя воды. Семяноўка накасіла многа сена (хоць раз!). Словам, шчасце ў няшчасці.

*

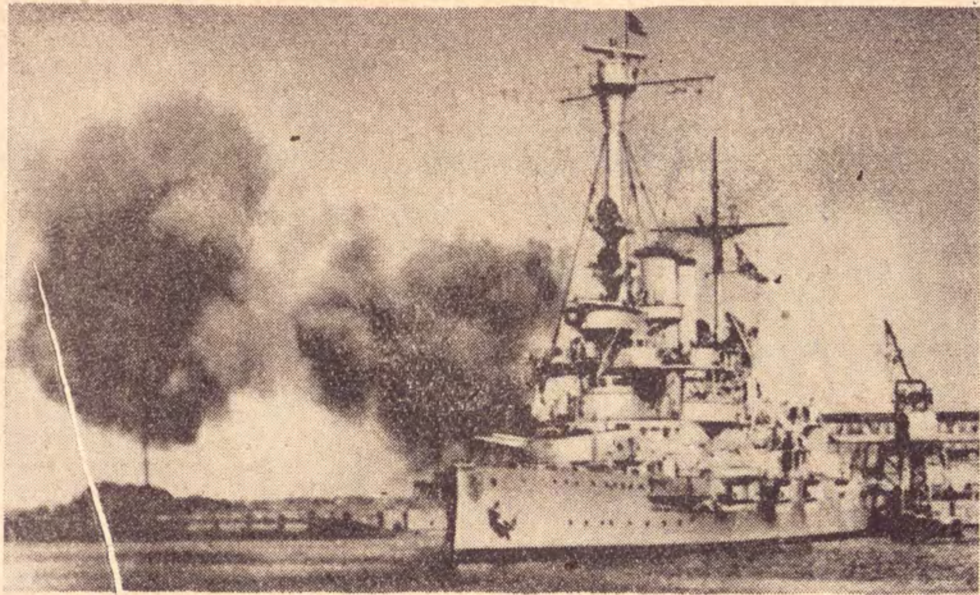
Словам, мая хата з краю — а далей хоць свет заваліся...

САКРАТ ЯНОВІЧ
фота аўтара

Панурая святліца і мураваная школа. У Семяноўцы вераць, што яе стотысячны рамонт з месца разварушыць культурнае жыццё вёскі... Кажуць: «Лявоніха» баіцца прыязджаць (паказацца), каб часамі не завалілася столь ад тупату іскрыстага танца.

У 25 ГАДАВІНУ ВЕРАСНЁЎСКАЙ ТРАГЕДЫІ

1 верасня 1939 года ў 4.45 гадзін раніцы германскі лінейны карабель, які знаходзіўся з гасцінным візітам у гданьскай бухце — адкрыў агнявую навалу па польскай базе Вестэрплатэ. Быў гэта «Шлезвіг — Гольштайн», ён пачаў другую сусветную вайну на моры.

ГЕНЕРАЛ РОМЕЛЬ УСПАМІНАЕ...

У 1958 годзе апублікавана ўспаміны генерала дывізіі, Ю. Ромеля, былога камандзіра арміі «Лодзь» і «Варшава», у месяцы верасні 1939 года — 1 верасня каля 5 гадзіны раніцы немцы перайшлі нашу граніцу... З атрыманых паведамленняў вынікае, што вайна пачалася адразу на ўсёй тэрыторыі Польшчы, што германская авіяцыя апераджае ўдары сухапутных сіл і садзейнічае з імі. Перастаюць прапаваць тэлефонныя і тэлеграфныя лініі. Сувязь абрываецца...

Рух войскаў па шосах і дарогах знаходзіцца пад безупынным абстрэлам і бамбардзіроўкай. Усюды забітыя ды параненыя. Гараць гарады і вёскі. Насельніцтва ўцякае ў паніцы, людскім натоўпам завалены дарогі...

Вайна пачалася ўсяго некалькі гадзін таму назад, а ўжо атрымана загад Галоўнакамандуючага, каб сурова ашчаджаць зенітную амуніцыю. Дазвалялася страляць толькі ў такіх выпадках, калі на небе паяўляліся вялікія групоўкі варожых самалётаў. Да адзінокіх самалётаў можна было страляць тады, калі была пэўнасць, што будзе ён збіты. Нельга сказаць, каб гэтакі загад быў пацяшальным. Шмат разоў даводзілася бачыць, як немцы адзінокімі самалётамі разганялі наша войска і цывільнае насельніцтва, палілі нашы вёскі і гарады, а нам было забаронена страляць да іх па прычыне недахопу амуніцыі...

У час безупынных баёў, якія ні на хвіліну не сціхалі, выразна адчувалася, што немцы ў ваенных дзеяннях выкарыстоўваюць авіяцыю, танкі і артылерыйскую навалу. Супроць танкаў і артылерыі яшчэ маглі мы якасьці ваяваць... перамагчы іх магла толькі артылерыя. Там, дзе артылерысты супрацоўнічалі з пяхотаю, а пяхота з артылерыяй, ваявалася цалкам добра, тым больш, што нашы процітанкавыя арматкі аказаліся дасканалымі. На жаль, мелі іх замала...

Найбольш страшным праціўнікам нашай арміі аказалася авіяцыя. Паралізавала яна ўсё. Кожны наш баявы атрад быў уціснуты ў зямлю навальнай бамбёжкаю і знішчаны. Пяхота на абаронных пазіцыях, артылерыя, войска, штабы і камандныя пасты, сувязь, чыгунка, станцыі, масты, эшалоны і механізаваныя калоны, гарады, вёскі, мястэчкі — усё было атакавана авіяцыяй. Самалёты прычынілі нам найбольш страт. Перад імі былі мы бяссільнымі. Не хапала ўласных самалётаў і супрацьпаветранай артылерыі, бо адна супрацьпаветраная батарэя на ўсю дывізію — гэта смешна мала. Некаторыя дывізіі не мелі нават і той адной батарэі. На некалькі год перад вайною чуў я, што нібы Польшча прадавала дасканалыя зеніткі для Англіі і Швецыі. Значыць, зенітак маглі мы мець больш, чым мелі. Аб чым думалі тады тыя асобы, якія перад усім былі абавязаны клапаціцца пра сваю армію? Хто плаціць за ўсе тыя гандлярскія «гешэфты»? Плацім мы, салдаты, нашай сардэчнай крывёю за дурноту, а мо' і за злачынствы ці лёгкадумнасць людзей, якія кіравалі тады дзяржаваю.

...Удзень прыехаў да мяне для сувязі ген. Домб - Бернацкі. Я сказаў яму, што 19 і 29 дывізіі, якія належаць да яго арміі «Прусы», ужо прыбылі амаль у цэласці і праводзяць групоўку ў раёне Пятркова і Тамашава. Прытым выясніў яму, як разумею заданне сваёй арміі, якая павінна прыняць на сябе галоўны ўдар немцаў і навязаць з імі працяглы бой. Армія «Прусы» павінна, зрэшты, згодна з тлумачэннямі Сміглага, выкарыстаць узнікшую сітуацыю і перайсці да наступлення на маім левым крыле, у пятркоўскім напрамку... утрымаць Пятркоў будзе вельмі важным (і цяжкім), бо ўсе дарогі да Варшавы праходзяць праз гэты горад. Узяўшы Пятркоў у свае рукі, немцы змогуць атакаваць тылавыя часці нашых армій і тады адзіным выйсцем было б хутка адступаць і гнаць нашу пяхоту наперагонкі з нямецкімі танкамі, якія пайшлі б проста на Варшаву — (хто хутчэй дабег бы да Варшавы).

Генерал Домб усміхнуўся і ў прысутнасці палкоўніка Праглоўскага, маёра Рыдля і майго ад'ютанта сказаў: «Я маю ад маршала іншае заданне, а калі пан генерал баіцца танкаў, то я іх зусім не баюся».

Пасля такіх слоў мне не заставалася больш нічога, як закончыць размову з гэтым напышлівым генералам. Развіталіся мы холадна. Пераканаўся я, што шкада траціць словы і што на такога «правадыра» няма чаго разлічваць. Усе яго вайсковыя веды зводзіліся да ўмельства вясці простыя, прымітыўныя пяхотныя аперацыі...

Найгоршым аднак у ягоным характары было тое, што не мог сцярпець тых афіцэраў, якія не выводзіліся ад легіянераў. На падставе яго апіній было звольнена з войска многа здольных і таленавітых афіцэраў... (а-ся)

ШТО ДЗЕ ЯК

СЮРПРЫЗ ГІСТОРЫКАМ ШАХМАТ

15-гадовы Юрый Балашоў на ўсесаюзным кваліфікацыйным турніры кандыдатаў у майстры з удзелам вопытных савецкіх майстроў ў Ленінградзе перавыканаў норму на званне майстра па шахматах, набраўшы 9,5 ачка з 15 магчымых. А ў трох партыях з гросмайстрам Аляксандрам Толушам ён атрымаў два ачкі.

Гэта — першы такі выпадак у багатай талентамі гісторыі савецкіх шахмат. Да гэтага часу «рэкардсменам» лічыўся Барыс Спаскі, які заваяваў гэта званне (і адначасова тытул міжнароднага майстра) ў 16 гадоў.

Юрый Балашоў жыве ў горадзе Шадрынску Курганскай вобласці. Ён — вучань 9-га класа сярэдняй школы, выдатнік. Юрый валодае добрай тэхнікай гульні, хуткасцю разліку варыянтаў і добра разбіраецца ў многіх тонкасцях сучаснай тэорыі шахмат.

Юрый Балашоў атрымаў права ўдзельнічаць ў паўфінале чарговага першынства Савецкага Саюза.

ШКОЛЬНІК ПІША ДЫСЕРТАЦЫЮ

Дзіўнымі матэматычнымі здольнасцямі валодае 15-гадовы венгр Лайош Поша, які вучыцца ў будапешцкай сярэдняй школе імя Міхая Фазекаша.

Настаўнікі вызвалілі яго ад наведвання ўрокаў матэматыкі, паколькі ён свабодна рашае задачы старшых курсаў інстытута. Лайошу ўжо належыць самастойна напісаная дысертацыя, якая апублікавана Акадэміяй навук Венгерскай Народнай Рэспублікі.

САЛАТ — ЗАЛАТАЯ ЖЫЛА

На прыгарадах вялікіх амерыканскіх гарадоў можна ўбачыць вось такі краявід. Не, гэта не бульба — гэта вялізная плантацыя салаты. На месцы, на полі, пагружаюць яе ў машыны ў спецыяльнай апакоўцы. Збыт гарантаваны. Усе ведаюць, што салат з'яўляецца вельмі карысным чалавечаму арганізму. Словам, мець такую плантацыю абазначае, дасягнуць вялікіх даходаў альбо, як называюць іначай — дачакацца залатой жылы... (а-ся)

ЮРЫЙ ДОЛЬД-МІХАЙЛІК

БАРОН ФОН ГОЛЬДРЫНГ

Пасля вайны

— Вы сказалі «пакойны Бертгольд»? — паўтарыў Нунке.

— Як гэта ні сумна, але я паступова прызвычаіў сябе да такой думкі. Усе мае спробы адшукаць яго ў Італіі, як я ўжо вам калісьці гаварыў, былі марнымі. Ніякага следу, ніякай надзеі на след! Меркаванні, што яму пашчаслівіла непрыкметна праслізнуць да сваіх у Швейцарыю, на жаль, таксама давялося адкінуць. Як бы ні скаліся абставіны, а ён здолеў бы падаць аб сабе знак. З лагера ваеннапалонных, калі б ён апынуўся там, і тым больш. Я добра ведаю Бертгольда, лепш, чым хто іншы. Нас звязвала не толькі служба, а і пачуццё зямляцтва. Застаецца дапусціць адно — найгоршае...

Як важна было надаць гучанню гэтых слоў тое адценне стрыманага жалю, з якім давярае сваё гора чалавек чалавеку!

І Нунке, па ўсяму было відаць, паверыў у шчырасць сказанага.

— Не трэба губляць надзеі, — паспрабаваў ён супакоіць свайго субяседніка. — Майце на ўвазе, што многія з кіруючых работнікаў нашай разведкі своечасова ўцяклі і цяпер хаваюцца ў аддаленых ад Германіі кутках свету, звычайна пад чужымі прозвішчамі. Я ўжо звязаўся з некаторымі і магу іх запытаць пра Бертгольда. Апынуўшыся дзесьці далёка на чужыне, не так лёгка адразу падаць аб сабе вестку. Запэўняю вас!

83

— Буду бясконца вам удзячны. Даруйце, што затрымаў вас сваімі асабістымі справамі.

— У нашых інтарэсах таксама адшукаць такога каштоўнага і вопытнага работніка. Але вернемся да тэмы нашай размовы. Так, памылкі многаму навучылі нас, многа ад чаго засцерагаюць. Цікавую рэч расказаў мне Воранаў з практыкай работы рускай разведкі ў час першай сусветнай вайны. Перад самым яе пачаткам камандуючы Адэскай ваеннай акругі, пад выглядам тачыльшчыкаў, закінуў у Галіцыю пяць сваіх афіцэраў - разведчыкаў. Тыя свабодна хадзілі ўсюды, вастрылі нажы і нажніцы і, сабраўшы ўсе даныя пра дарогі, масты, умацаваныя пункты, цэлымі вярнуліся дамоў. Тады камандуючы Кіеўскай акругі, мабыць, з пачуцця зайздрасці, вырашыў, як кажуць рускія, пераплюнуць свайго адэскага калегу і заслаў у тую ж Галіцыю аж сто восемдзесят тачыльшчыкаў. Уяўляеце малюнак, калі пад вашымі вокнамі з дня ў дзень гарланяць: «Вастрыць нажы, нажніцы!» Аўстравенгерская разведка была не вельмі паваротлівай, але і яна здагадалася, у чым рэч. Усе «тачыльшчыкі» неўзабаве апынуліся за кратамі. Колькасцю ў нашай справе бою не выйграеш. Патрэбен кваліфікаваны адзіночка. Бездакорна падрыхтаваны. Каб нічым не адрозніваўся ад мас насельніцтва той краіны, куды яго закінулі.

— Дагэтуль у школе не было выхавацеля рускага аддзела?

— Быў, нават цяпер ёсць, але...

— Хто?

— Генерал Воранаў. Адзін з найлепш здольных работнікаў царскай контрразведкі, ён, натуральна, вельмі добра ведаў сваю краіну, яе парадкі. Падкрэсліваю: ведаў, а не ведае. Бо пра новую Расію ў яго ўяўленне даволі цьмянае. Эміграваўшы, ён ніколі туды не вяртаўся. І гэта прывяло да прыкрага правалу. Закінулі мы ў адну з паўднёвых абласцей Украіны новага рэзідэнта. Самым здольным вучнем быў. Цудоўна вывучыў мову, звычаі. Пад выглядам жабрака ён павінен быў дабрацца да Палтавы, дзе яму былі забяспечаны яўкі. Я сам аглядаў яго перад палётам, азнаёміўся перад гэтым з усімі творамі рускага жывапісу, дзе фігуруюць жабракі. Усё як след, хоць з самога карціну малюй! Воранаў нават расчуліўся, так яму прыгадаў яго падапечны тыповую для Расіі фігуру. І на паўдарозе да Палтавы — правал! Выявілася, Воранаў не ўлічыў самага галоўнага: у Савецкім Саюзе жабрацтва ліквідавана і забаронена. Вы разумееце цяпер, чаму мы вымушаны адхіліць Воранава.

84

— Мне не хацелася б крыўдзіць старога...

— О, генерал сам на гэта згадзіўся. Цяпер ён будзе выкладаць маскіраванне і захады ад сабак.

— Дазвольце некалькі пытанняў?

— Прашу!

— У час знаходжання ў Расіі я пераканаўся, што змены не толькі ў эканоміцы, а і ў быце адбываюцца вельмі хутка. Як жа іх вывучае выхавацель вашага рускага аддзела?

— Мы атрымліваем вялікую колькасць часопісаў і газет, прычым не толькі цэнтральных. Калі нас цікавіць пэўны раён, мы рознымі шляхамі здабываем раённую газету, нават шматтыражкі заводаў або фабрык. Дарэчы, іменна ў іх часам знаходзіш такія звесткі, якія асабліва нас цікавяць, за якія сваім агентам мы павінны былі б плаціць звонкую манету або нават купюры. Рускія па натуры народ даверлівы, і гэта адчуваецца, калі не дбаюць яны аб пільнасці.

— А можа гэта не даверлівасць, а ўпэўненасць у сваёй сіле? Маўляў, нам няма чаго баяцца, што вы даведаецеся пра якія - небудзь нашы дробныя таямніцы? Не забывайцеся, што мы адчулі іх сілу і гнеў на ўласнай скуры.

— Прыйдзе час, і мы разлічымся!

— Вы сапраўды верыце ў такую магчымасць, гер Нунке?

— Абавязкова! Абставіны для гэтага пачынаюць праясняцца. Заўважце, толькі што скончылася вайна, а дружба паміж учарашнімі саюзнікамі пачынае трашчаць па ўсіх швах. Растае, быццам снег на сонцы. Я бачыўся з Борманам, калі ён, уцёкшы з Германіі, на

85

ТРЫБУНА чытачоў

Да доктара, ці да знахара

Аднойчы ішоў я па вуліцы і нагнала мяне фурманка. Ехаў муж з жонкаю. Я спытаў: «Куды»? «На торг, ператаргаваць жонку, а то нешта часта яна ў мяне западае» — адказаў.

Праз некаторы час я захварэў на цяжкую хваробу. Рвала мяне, балеў жывот, у вачах свет зрабіўся жоўтым. Свет круціўся кругом, як на верацяне. Трасло мяне, як у ліхаманцы. Ляжаў я ў садзе на зялёнай траве, а сонца паліла бязлітасна. Два дні я так мучыўся ў хаце, бо доктара ў Крушынян не было. Думаў, мо' само пройдзе, але не праходзіла. На трэці дзень паехаў я да доктара да Крынак. Доктар Цехонскі, абслухаўшы мяне дакладна, палажыў у бальніцу. А да бальніцы я маю шчасце — за дзве гадзіны я стаў здаровы. Назаўтра я прашуся выпісаць мяне да хаты. Дырэктар др Сабалеўскі не дазволіў. Сказаў, трэба вылечыцца. У вёсцы ўсе старыя і малыя пайшлі жаць жыта. Мая ніва таксама чакала мяне, кланяючыся буйным калоссем да пояса. Пасля трох дзён мяне выпісалі. Паехаў я да хаты, нібы ўвогуле не хварэўшы. Цешуся і хвалю (бо варта пахваліць) такіх дактароў, як др Сабалеўскі і др Цехонскі, бальнічных сёстраў і весь медыцынскі персанал, які вельмі добра адносіцца да хворых. Я ніколі не спадзяваўся, што мне так хутка вылечаць задаўненую хваробу.

Праз нейкі час я даведаўся, што чалавек, які вёз на «торг ператаргаваць жонку», ездзіў да знахара. Калі я яго спытаўся, ці памог што-небудзь торг для жонкі, ён адказаў: памагло, але знахару, а жонка як была хворая, так і ёсць.

А. Макаль
Крушыняны

УЖО ТЫДЗЕНЬ

Ужо тыдзень чуваць гук матораў. Гэта адбываецца малацьба камбайнам. Работа ідзе спраўна. Усе гаспадары вёскі Хітра цешацца. Камбайнёр Аляксей Герман сумленна даглядае машыну, а нават памагае ў працы.

Грыша Парфенюк
Хітра

Малая неасцярожнасць і...

Аднойчы ў ліпені каля гадзіны 12-ай на вуліцы Міцкевіча ў Бельску - Падляшскім завыла сірэна. Натоўп людзей сабраўся ля будынку, з акна якога клубамі валіў дым. Пажарная каманда пачала ратаваць пакой. Не маглі хутка ўправіцца, бо дзверы былі замкнуты. Калі ўварваліся ў пакой, убачылі ўключаны электрычны ўцюг, ад якога ўсё і пачалося. Пажар быў пагашаны. Згарэла аднак усё, што знаходзілася ў памяшканні. Так вось праз неасцярожнасць сталася вялікая шкода. Варта прыпомніць і запомніць лозунг: «Выходзячы з дому, выключайце электрычныя прылады».

Лёня Леанюк
Плёскі

НАШ КІРАЎНІК

Кіраўніком пачатковай школы ў Ласінцы з'яўляецца Сяргей Бароўскі. Гэта добры і сумленны настаўнік. Працуе тут ужо 7 год. С. Бароўскі вельмі дбае пра сваю школу. Дзякуючы намаганням кіраўніка ў прошлым навучальным годзе школьны пляц быў агароджаны сеткаю, куплена тэлевізар. З тэлевізара карыстаюць не толькі вучні. Вечарам зала запаўняецца моладдзю і старэйшымі. Наш кіраўнік вядзе таксама гарцэрскую арганізацыю, якая мае ўжо многа здабытых спраўнасцей. Сяргея Бароўскага вельмі паважаюць мясцовыя сяляне.

Янка Сегень
вёска Рэпіска

ПРАПАДАЕ ГАСЦІНЕЦ

Месца гасцінцаў займаюць шосы — гэтак думаў я, калі ехаў веласіпедам па пясчанай дарозе ад Трывежы да Корніна. З далёк відаць было рабочых — жанчын і мужчын пры рабоце. Глянуў я далей. Там вялікі натоўп з рыдлёўкамі у руках. Гэта былі вучні з беларускага і польскага агульнаадукацыйных ліцэяў з Гайнаўкі. Я падышоў да дарожнага даглядчыка Івана Пракапюка з Трывежы. Пачаў гутарыць аб пабудове гэтай шашы. Ад яго я і даведаўся, што шаша пачала будавацца ў 1964 годзе. Што дарогу робіцца чынам і шарваркам. Што найлепш у чыне запісаліся: ГРН у Ласінцы. ПРН у Гайнаўцы. лясныя чыгуначнікі, ПКП, беларускі і польскі ліцэі з Гайнаўкі, ГРН з Беразова.

Шаша выцягваецца ў вачах. Яна будзе выгодным даездам да Беластока і Гайнаўкі. Па ёй паімчыцца аўтобус ПКС, які скароціць дарогу для ўсіх навакольных вёсак.

Колас
Рэпіска

Дарожны знак у Канюках

Вуліца ў Канюках вузкая. На цэлую вёску тут два дарожныя знакі. Адзін з іх паказвае, што блізка школа. Згодна са сваім прызначэннем павінен ён інфармаваць шафёраў, каб у час язды захавалі асцярожнасць ля школы. Аказваецца, у Канюках такі знак лішні. Чаму? Бо гэты знак цяпер вывалены. Абаперся аб стары драўляны плот, каб не зваліцца зусім. Канюцкія людзі не адважваюцца яго падняць і паставіць проста. Цікава толькі, што будуць думаць, калі здарыцца няшчасце.

Л. Л.
Плёскі

ЦЯПЕР

Вёска наша змянілася. Старым цяжка яе цяпер пазнаць. Пабудова кожнага гаспадара ў нас пакрыта дахоўкаю. Праведзена святло. Вуліцу чынам уложана. Амаль кожны мае радыё. Многа сціральных машын, матораў. У вёсцы ёсць святліца. Кожнага вечара моладзь і старэйшыя прыходзяць сюды на тэлевізар, пачытаць, пайграць у шахматы.

У 1960 годзе быў арганізаваны сельскагаспадарчы гурток. Яго старшынёй з'яўляецца Кастусь Завадскі. Гурток мае поўны камплект машын. Ахвярнай працай гурток зарабіў у 1963 годзе чыстага даходу 11 тысяч зл. Добрая праца старшыні гуртка і ўсіх членаў змабілізавала іншых да ўступлення ў яго.

Жэня
Валілы

Дарагое Сэрцайка!

Я часта чытаю ў «Ніве» «Сардэчныя тайны», і таму сама хачу прасіць парады.

Маю 16 год. Кончыла 7 класаў пачатковай школы. Пакахала я аднаго хлопца з суседняй вёскі. Ён часта да мяне прыязджаў. На забавах танцаваў толькі са мной. Увечары праводзіў дадому. Але вось здарылася няшчасце. Я буду мець дзіцё. Да гэтага дзіцяці ён не прызнаецца. Перастаў мяне кахаць і да мяне прыязджаць. Бацькі вельмі крычаць на мяне за гэта, таму і яшчэ больш нарачоны мой не хоча да мяне прыязджаць. З нашай вёскі пакахала я другога хлопца, але калі ён даведаўся аб гэтым, дык пакінуў мяне.

Парай, Сэрцайка, што мне цяпер рабіць, пакінуць увогуле хлопцаў, а дзіця гадаваць самой, ці што?

Дзяўчына з Беластоцкага павета

Дарагая дзяўчына!

Гэта сапраўды жудасць — шаснаццацігадовае дзіцё будзе мець дзіцё! А дзе ж былі твае бацькі, ці яны сапраўды не звярталі на цябе ніякай увагі, што ты за многа ходзіш з хлопцамі? Ты і сама пішаш, што некалі сказала свайму хлапцу аб цяжарнасці, пакінуў цябе, а ты ўжо пазнаёмілася з другім. Як гэта так можна! Не здзіўляюся, што бацькі на цябе крычаць, хоць ужо позна, трэба, каб раней крычалі. Але чаму пазваляюць хадзіць з другім хлопцам? Гэтага ўжо рабіць не трэба. Раю табе, нават калі і твой нарачоны зусім да цябе не прыедзе, не задавацца з другімі хлопцамі, бо ў такім выпадку будзе сапраўды мець прэтэнзіі, што гэта не яго дзіця. Ты ж ужо з'яўляешся маці, і таму не павінны быць табе ў галаве другія хлопцы. Цяпер ты павінна сур'ёзна падумаць і паступаць так, як належыць. У гэтым павінны дапамагчы табе твае бацькі. Ты павінна сур'ёзна пагаварыць са сваім хлопцам, калі не прыедзе да цябе, дык з бацькамі павінна паехаць да свайго хлопца і адкрыта ўсе пагаварыць. Ты павінна папярэдзіць яго, што калі ён з табой не ажэніцца, дык падасі яго ў суд аб прызнанне свайму дзіцяці бацькоўства і аліментаў. Так, твая справа не такая лёгкая. Дзіцяці бацька патрэбны, але і калі твой хлопец ажэніцца з табой з прымусу, цяжка сказаць, якая будзе будучыня вашага супольнага жыцця. Але цяпер іншага выхаду не маеш, як запрапанаваць яму жаніцьбу. Калі не захоча ажаніцца, дык нічога іншага не зробіш, мусіш сама гадаваць дзіця, а ён будзе плаціць аліменты. Цяжкае жыццё ў такім становішчы, і ў такіх маладых гадах. Але бачыш за лёгкадумнасць трэба плаціць вялікую цану. І твая справа павінна быць перасцярогай для іншых маладых дзяўчат, якія лёгкадумна трактуюць паступкі маладых год. Не варта, дзяўчаты, плаціць такую вялікую цану! Раю задумацца над сваімі ўчынкамі.

СЭРЦАЙКА

КІНО

Праграма на 1 — 6.IX.1964 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Dziecięce marzenia" (radz.), 1 — 3. „Statek odpływa o świcie" (radz.), 4 — 6.

Кляшчэлі
„Życie Adolfa Hitlera" (NRF), 1 — 3. „Haszek i jego Szwejk" (radz.), 4 — 6.

Дубіны
„Ewakuacja" (radz.), 5 — 6.

Нараў
„Diabelska przepaść" (radz.), 2 — 6.

Нараўка
„Ludobójcy" (szwedzki), 2 — 6.

Чаромуха
„Koledzy" (radz.), 1 — 3. „Sędzia dla nieletnich" (NRF), 4 — 6.

Чыжы
„Droga do przystani" (jugosł.), 2 — 6.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Ludzie i bestie" II s. (radz.), 2 — 6.

Бранск
„Teresa Desgnerouk" (franc.), 1 — 3. „Nigdy nie wrócę" (radz.), 4 — 6.

Орля
„Dwa żebra Adama" (polski), 2 — 6.

Райск
„Następcy tronów" (polski), 2 — 6.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Transport z raju" (jugosł.), 1 — 3. „Sędzia dla nieletnich" (NRF), 4 — 6.

Міхалова
„My z 9-tej a" (czeski), 1 — 3. „Serca trzech dziewcząt" (jugosł.), 4 — 6.

Супрасль
„Czarny żwir" (NRF). 1 — 3. „Wilczy bilet" (polski). 4 — 6.

Чорна Беластоцкая
„Nigdy w niedzielę" (ang.), 1 — 2. „Czas pogaństwa" (ang.), 3 — 4. „Jutro na orbite" (radz.), 5 — 6.

СЯМЯТЫЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Wyprawa w Tatry Słowackie" (czeski). 1 — 3. „Serca trzech dziewcząt" (jugosł.), 4 — 6.

Мілейчыцы
„Życie Adolfa Hitlera" (NRF), 1 — 3, „Miłość Aloszy" (radz.), 4 — 6.

Нурэц
„Jutro na orbite" (radz.), 1—3. „W rytmie rock and rolla" (ang.), 4 — 6.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Opowieść sentymentalna" (radz.), 1 — 3. „Wszystko dla psów" (ang.), 4 —6.

Сухаволя
„Patria o muerte" (polski), 1 — 3. „Jedyna szansa" (włoski). 4 — 6.

Шудзялава
„Mecz w piekle" (czeski), 2—6.

Янаў
„Wyrok na Vc" (jugosł.), 1—6.

Сідра
„Samotność długodystansowca" (ang.), 1 — 3. „Zdobywcy nieba" (NRD), 4 — 6.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Czarny monokl" (franc.), 5 — 6.

Новы Двор
„Gdzie jest generał" (polski), 5 — 6.

Ружаны Сток
„Pokolenie" (polski) 1 — 2. „Nieletni świadek" (ang.). 3 — 4. „Przygoda noworoczna (polski), 5 — 6.

МОДА

Сукенка - касцюм для таўсцейшых жанчын.

некалькі дзён спыніўся ў Іспаніі. Борман таксама прытрымліваецца маёй думкі. На працягу цэлага вечара ён толькі і гаварыў са мной аб непазбежнасці трэцяй сусветнай вайны... О, на гэты раз Германія не застанецца адна!

— У другой сусветнай вайне яна таксама не была адна. Амаль уся Еўропа...

— У трэцяй супраць Расіі паўстануць Германія і ўвесь свет! Толькі б дажыць нам з вамі да гэтых часоў, Фрэд! А, праўда, дрэннае я выбраў для вас імя! У інтымнай размове нават язык не паварочваецца. Аднак будзем прытрымлівацца жалезнага правіла. Я — Нунке, вы — Фрэд. Пакуль што... Будуць яшчэ якія пытанні?

— Адно.

— Я вас слухаю.

— Ці не лічыце вы патрэбным, каб выхавацель час ад часу асабіста наведаў Расію, адных газет і часопісаў недастаткова для дакладнага вывучэння абстаноўкі. Я думаю, што для сапраўднага ўсебаковага ведання...

— Наўрад ці вы самі адважыцеся рызыкаваць, успомніўшы пра завочны прыгавор лейтэнанту Камарову. Так, здаецца, вымаўляецца прозвішча, пад якім вас ведаюць у часці, дзе вы служылі?

— Вымаўленне ў вас бездакорнае. Але чаму вам прыйшло на думку маё прозвішча?

— Па асацыяцыі... Я падумаў, што вас таксама лёгка могуць пазнаць у Расіі, як пазналі ў Аўстрыі.

— Гэта мяне самога прымушае задумацца... Я не з палахлівых, але свядома нарывацца на небяспеку ды яшчэ пасля вайны, з якой выйшаў цэлым і непашкоджаным... бр-р! штосьці не хочацца. Боязь расстрэлу — дрэнны спадарожнік у дарозе. Ды можа вы б падшукалі сабе якую-небудзь іншую кандыдатуру на пасаду выхавацеля? Як-ніяк, а лінію фронта я перайшоў у пачатку вайны, а пасля гэтага не быў у Расіі. Сама

86

вайна і разбурэнні, безумоўна, так усё змянілі, што я, горш чым Воранаў, магу ўскочыць у бяду. А пытаць будуць з мяне! І вам аднолькава давядзецца шукаць кагосьці іншага...

— Не спяшайцеся з адмовай...

— Я хацеў бы, каб вы мяне правільна зразумелі. Адмаўляюся я не ад нежадання працаваць. Проста лічу сябе мала падрыхтаваным для такой адказнай працы. А ўмовы, што склаліся, пазбаўляюць мяне магчымасці вывучаць справу глыбей.

— Я ведаю вашы дзелавыя якасці, Фрэд, вашу настойлівасць, ініцыятыву. У працэсе работы штосьці прыдумаем. Таму я вось так і адстойваў вашу кандыдатуру. Паверце, што і тут мне давялося пераадолець некаторыя цяжкасці.

— Нават так?

— Не адзін я кірую школай. Ёсць і іншыя. І не ўсе яны ставіліся з такім давер'ем да вас, як я.

— Падставы?

— Тыя, што з Паўночнай Італіі вы падаліся да югаслаўскай граніцы. Вы ж туды ўцякалі?

— Так.

— Чаму іменна?

— Лічыў гэта самым прасцейшым і бяспечным. Там я лёгка мог сысці за рускага.

— Так я і растлумачыў Шлітсену. Іменна ён...

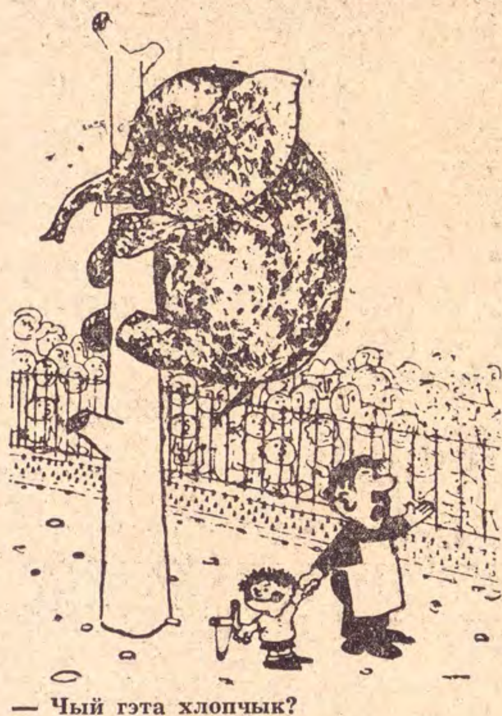
Вочы Нунке ўпіліся ў твар Фрэда.

— Не давярае мне?

(Працяг за тыдзень)

87

— Чый гэта хлопчык?

СВЕЦКАЯ ХРОНІКА

У час абеду, наладжанага ў гонар начальніка З. яго падначаленымі, адбыўся няшчасны выпадак, які ледзьве не закончыўся трагічна. Калі начальнік З., завіхаючыся над рыбай, падавіўся косткай, ніхто з прысутных на абедзе не адважыўся стукнуць па карку свайго шэфа. Толькі дырэктар установы, якога выклікаў па тэлефону адзін з удзельнікаў абеду, ударыў па карку сінеючую ўжо ахвяру, ратуючы ёй жыццё. Выратаваны начальнік З. вырашыў з таго часу ставіцца да сваіх падначаленых больш папрыяцельску.

— Апошняя аказія з'есці нечага добрага. Заўтра жанюся.

ТВОР МАСТАЦТВА

Наведвальнік выстаўкі абстракцыяністаў доўгі час прыглядаецца да кавалка кардону, на якім павешаны капялюш і заржавелы ключ.

— Што гэта абазначае? — пытаецца ён у мастака.

— Звычайны кавалак кардону з капелюшом і ключом. Але толькі нікому гэтага не кажыце.

МЫШ І СЛОН

Па мосце ідуць мыш і слон. Праз нейкі час мыш гаворыць слану:

— Чуеш, як дрыжыць пад нагамі?

— Тры паверхі за восем і тры дзесятыя секунды! Дасканалы вынік!

НА ВАКЗАЛЕ

Знаёмы расказвае, што ў Савецкім Саюзе, на кожнай станцыі чысціня ды парадак. Нат' уначы на вакзале можна знайсці іголку.

Вядома, падобным расказам я занадта не веру. Падумайце самі, у Савецкім Саюзе вакзалаў столькі, быццам іх нехта з мяшка нарассыпаў. Спрабуй, будзь разумны, увесці чысціню на ўсіх тых станцыях.

У нашым ваяводскім Беластоку ледзь паспяваюць прадаваць білеты, куды там мець яшчэ час на чысціню.

Пазаўчора на станцыі дзед Макар назбіраў каля сябе цікавых людцаў і байкі расказваў:

— Тут, кажа дзед, на ганаровым месцы знаходзілася статуя цара Міколы. Адным вокам царык слядзіў за чысцінёю ды парадкам, а другім вокам лавіў «ненадзёжных» і прыхвасняў. Чыгуначнікі казыралі царскай статуі, якая так пільна глядзела за ладам. Цяпер на гэтым месцы стаіць мятла пяціметравай вышыні. Мятла — гістарычны сімвал, вось чым рэвалюцыя вымела цароў з царанятамі. Мятла грозная, але на вакзале можна цяпер нос расквасіць ад балагану і бруду.

— Смешны ты, дзед, — сказалі яму, — такой жа мятлою не замяцеш. Вялізная, халера! Не паспееш замахнуцца ёю, як пасажырам зубы з дзяснамі высадзіш! Во!!

— Эгэ, — запярэчыў другі пасажыр і пачаў тлумачыць. — Гэта мятла, напэўна, для замятання столі.

— Дзіўна, хто кідае недакуркі на столь, — не паверыў дзед Макар. — Як гэта столь замятаць, калі на падлозе гурбы макулатуры! Га?

— Няма ў вас, дзядок, ні кропелькі патрыятызму, — азваўся маўклівы здаравяка і пакруціў галавою, на якой нейкім цудам трымаўся, бы аладка, сіні берэт. — Ездзяць турысты з далёкіх канцоў зямлі да прыгожага Аўгустова, дрымучай Белавежы, і яны дзівяцца — не надзівяцца каляровымі смеццямі на станцыі Цэнтральны Беласток...

— Правільна, — перабіў яму з энтузіязмам той другі пасажыр, што думаў аб замятанні столі яліністай мятлою. — Напрыклад, Торунь. Вось гэты горад славіцца смакавітымі пернікамі, Гдыня рыбным смуродам, Варшава — цукеркамі, а Беласток таксама павінен быць слаўны і яго слава ў смецці.

Тым часам да дзедавага гурту падышоў дзяжурны руху і, маючы вольную хвілінку, пацікавіўся размовай:

— Чаго стаіце ў праходзе, га?!!

— Спрачаемся наконт брудаў, — вытлумачыў дзед.

— На станцыі забаронена спрачацца, тут не тэатр, ану, каб я вас больш не бачыў!

— Крычы, крычы, калі не шкадуеш свайго голасу, — абразіўся дзед Макар.

— Гэта ты правадыр, стары балбатун, пойдзеш са мною ў дзяжурку, — пачаў палохаць дзеда дзяжурны руху.

— Старога не чапай, мы ўсе тут правадыры, пойдзем да начальніка станцыі, — адказалі пасажыры.

У кабінеце начальніка станцыі так чысцюсенька, што ані паперкі, ані недакурка на дыване, ані яго самога не было.

Між намі кажучы, начальнік станцыі ў не зайздроснай сітуацыі — паязды заўсёды перапоўнены; чым жа мае вывозіць смецце?

Дзядзька Лявон

БАЦЬКА І ДЗЕЦІ

Сустракаюцца дзве пажылыя жанчыны.

— У вас ёсць дзеці?

— Так, дзве дарослыя дачкі.

— З вамі жывуць?

— Не, яшчэ не выйшлі замуж.

РЭЦЭНЗІІ

Два прыяцеля размаўляюць у кафэ:

— Мая жонка чытае ўсё ў маёй душы, як у разгорнутай кнізе.

— А мая не толькі чытае, але і публічна рэцэнзуе!

НА ПЛЯЖЫ

Маладая дзяўчына выходзіць з вады і кажа пажылой жанчыне, якая сядзіць на беразе:

— Цёця, а ў вадзе халадна!

— Ну, пэўна, у такім касцюме...

ХІТРАСЦЬ

Муж жонцы:

— Зноў ідзеш у кафэ, каб паказаць сваё новае футра.

— Ну, што ты, не. Я іду паказаць, які шчодры мой муж.

КЛЮЧЫ

Муж і жонка едуць адпачываць на поўдзень. Калі поезд пачаў набіраць скорасць, жонка заяўляе:

— Б'юся аб заклад, што ты, як звычайна, забыўся ключы ад чамадана.

— Нічога падобнага! Вось яны! Толькі... Толькі на гэты раз я забыўся чамаданы.

ДЗЕЯННЕ

Да групкі людзей, якія сядзяць на ўскрайку лесу, падбягае малады чалавек і крычыць:

— Людзі, хіба ж вы не ведаеце, што гарыць лес?

— Ведаем.

— А чаму ж нічога не робіце?

— Як гэта нічога, мы ж молімся, каб пайшоў дождж...

ПЕНСІЯНЕР

«Цікава, чаму, калі мы ідзем на пенсію і час ужо не мае такой вагі, як раней, калегі нам дораць гадзіннікі?»

Чалавек — найвышэйшае стварэнне прыроды. Хто гэта сказаў? Чалавек...

УСЯЧЫНА

МАНДАТ ЗА КАСЦЮМ

Заходнееўрапейскія пляжы апошнім часам з'яўляюцца месцам нештодзённых інцыдэнтаў. Некаторыя маладыя жанчыны ўсё часцей гуляюць толькі ў ніжняй частцы касцюма, верхнюю застаўляючы дома. Французская паліцыя, якая не адно ўжо бачыла, у гэтым выпадку менш паблажліва і хутка інтэрвеніруе.

ІСТОТНАЯ АГАВОРКА

Дэпутаты бундэстага вырашылі скласці сваю аматарскую футбольную каманду. Адзін з кіруючых дзеячоў сацыял - дэмакратычнай партыі аб'явіў, што будзе левым крайнім, але тут жа папрасіў усіх улічыць, што яго заява датычыць толькі футбола і «ні ў якой меры не адбівае палітычнага курсу кіраўніцтва сацыял-дэмакратычнай партыі».

АКЦЕНТ ДУМАК

Нешчаслівы чалавек, які не робіць таго, што ён можа, і бярэцца за тое, чаго ён не разумее.

І. В. Гётэ (1749—1832) — вялікі нямецкі паэт.

Новая літаратурная прэмія

Статыстыкі падлічылі, што ў Францыі існуе 1268 розных літаратурных прэмій. Нядаўна гэты лік павялічыўся яшчэ на адну адзінку. Заснавальнікі, праўдзівей, заснавальніцы новай прэміі — зоркі парыжскага «мастацкага стрып-ціза». За што ж могуць даваць прэмію спецыялісткі па агаленню свайго цела? Як апавяшчае маніфест заснавальніц, прэмія будзе прысуджвацца пісьменніку, які патрапіць «найлепш агаліць свой унутраны свет».

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе **Івэна Салавея** з Новай Волі, Беластоцкага павета, друкуем савецкую песню

ЕСЛИ БЫ ПАРНИ ВСЕЙ ЗЕМЛИ...

Если бы парни всей земли
Вместе собраться однажды могли,
Вот было б весело в компании такой.
И до грядущего — подать рукой.

Припев:
Парни, парни, это в наших силах,
Землю от пожара уберечь.
Мы за мир и дружбу,
За улыбки милых, (2 раза)
За сердечность встреч!

Если бы парни всей земли
Хором бы песню одну завели.
Вот было б здорово, вот это был бы гром!
Давайте, парни, хором запоём.

Припев

Если бы парни всей земли
Миру присягу свою принесли.
Вот было б радостно тогда на свете жить.
Давайте, парни, навсегда дружить!

Припев

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458. Białk L-1.